

NYTT OM

FRA NAVFs SEKRETARIAT
FOR KVINNEFORSKNING

Nr. 2 — juni 1982

KVINNEFORSKNING

BARNETINGS-AKADEMIET

Biblioteket

Nytt om kvinneforskning kommer med 4-5 nr. i året. Bidrag og kommentarer sendes til NAVFs sekretariat for kvinneforskning. Munthesat. 29 - Oslo 2. Telefon (02) 56 52 90

NAVFs sekretariat for kvinneforskning
Munthesgt. 29, OSLO 2
Tlf: 02/ 56 52 90
Postgiro: 5 14 71 60

Sekretariatets styre:

Universitetsstipendiat Hanne Haavind, leder
Professor Harriet Holter
Forskningsstipendiat Hildur Ve, (p.t. universitetslektor)
Forskningsstipendiat Sidsel Saugestad Larsen
Dosent Willian Lafferty
Byråsjef Anne Kari Lande Hasle
Amanuensis Mette Qvortrup
Førsteamanuensis Ida Blom, observatør for Rådet for humanistisk
forskning, (RHF), NAVF

Varamedlemmer:

1. Førsteamanuensis Tove Stang Dahl
2. Amanuensis Ingrid Eide
3. Konsulent Per Miljteig-Olssen

I sekretariatet:

Konsulent Maren Brit Baadshaug
1.kontorfullmektig Guro Helgerud

Forskningsleder Helga Maria Hernes, Kvinners levekår og livsløp.
Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo, Blindern.
Tlf: 02/ 45 51 63 (beskjed kan gis på 45 51 80, privat 44 06 36).

"Nytt om kvinneforskning"

Redaktør: Maren Brit Baadshaug
Omslag: Kari Rolfsen

TIL ABONNENTENE PÅ
"NYTT OM KVINNEFORSKNING"

DETTE ER SISTE NUMMER AV "NYTT OM KVINNEFORSKNING" I SIN
NÅVÆRENDE FORM.

NAVFS SEKRETARIAT FOR KVINNEFORSKNING BLE OPPRETTET FOR
EN FEMÅRS PERIODE AV RÅDET FOR SAMFUNNSVITENSKAPELIG FORSK-
NING I 1977. DENNE PERIODEN UTLØP 31.05.82.

ET TVERRFAGLIG SEKRETARIAT FOR KVINNEFORSKNING I NAVF
STARTER SIN VIRKSOMHET 1.9.82

STYRET FOR DET TVERRFAGLIGE SEKRETARIATET HAR BEBUDET
AT DET VIL VURDERE EN EVENTUELL VIDEREFØRING AV "NYTT
OM KVINNEFORSKNING" I FORHOLD TIL ANDRE TILTAK SOM SKAL
SETTES I GANG.

VI TAKKER VÅR INTERESSERTE OG STADIG ØKENDE LESERKRETS
FOR SAMARBEID I DE ÅRENE SOM HAR GÅTT.

VENNLIG HILSEN

MAREN BRIT BAADSHAUG

INN H O L D

Fem år. Av Maren Brit Baadshaug.....	s. 1
NAVFs "nye" sekretariat for kvinneforskning.....	s. 3
Åse Hiorth Lervik intervjuet av Maren Brit Baadshaug...	s. 4
Kvinnene som ville se litt på.....	
Et eventyr av Astrid Nøklebye Heiberg.....	s. 9
Kvinnegrupper innenfor teknisk og naturvitenskapelige miljøer.....	s. 15
Likestillingsgruppa ved NTH.....	s. 17
Kvinnelige kjemiingeniører.....	s. 18
Jenter og fysikk. Av Svein Sjøberg.....	s. 20
Nytt fra informasjonsavdelingens virksomhet.	
Av Nina Heilmann.....	s. 23
Kjønn - og anvendelige anlegg. Dale Spender.....	s. 25
Avtale om radikal kvinnekvalitering ugyldig?.....	s. 28

BOKOMTALER:

Staten - kvinner ingen adgang? Av Helga Maria Hernes.	
Omtale av Janneke van der Ros Schive.....	s. 29
Omsorgens sosiologi. Av Kari Wærness.	
Omtale av Marit Hoel.....	s. 34
Kjerringer mot strømmen. Av Harriet Clayhills.	
Omtale av An-Magritt Jensen.....	s. 38
Kvinneteologi, kvinnefrigjøring teologkritikk.	
Eva Lundgren, red. Omtale av Bergljot Børresen.....	s. 41
Likestilling i skolen. Forsøksrådet for skoleverket.	
Omtale av Aud Steinsbekk.....	s. 44

MØTER, SEMINARER, KONFERANSER:

Kontaktmøte mellom kvinnelige politikere og kvinneforskere.....	s. 48
Kvinnerns levkår og livsløp. Presentasjonsseminar om boka Kvinner i fellesskap.....	s. 49
Kvinneforskning og dokumentasjon.....	s. 50
Problemformuleringsseminar om kvinner og teknologi.....	s. 51
Seminar om kvinner, militarisering og nedrustning.....	s. 52
Kvinneforskere i nordiske land har dannet en fellesorganisasjoner. Referat fra møte i Oslo.....	s. 53
Likestillingsseminar ved Telemark Distriktshøgskole....	s. 56

Kvinner og arkitektur.....	s. 58
----------------------------	-------

LITT AV HVERT:

Gjesteforeleser Ann Oakley.....	s. 60
Vi noterer ellers.....	s. 61
Oversikt over samfunnsvitenskapelig forskning om kvinner.....	s. 63
Publikasjoner innkommet til redaksjonen.....	s. 64

F E M A R

*"Hva er fem år i vitenskapens historie?
Spesielt når selve den vitenskapelige
kultúr er en mannskultur? Hva er fem
år når oppgavene er å avdekke et isfjell?
(Harriet Holter, intervjuet i Festskriftet
til hennes 60-års dag).*

NAVFs sekretariat for kvinneforskning under Rådet for samfunns-
vitenskapelig forskning avsluttet sin virksomhet 31.5.82.

Sekretariatets femårige virkeperiode er over. Et nytt, tverrfaglig sekretariat starter sin virksomhet den 1.9.82. Dette har vi skrevet om i de to foregående nummer av "Nytt om kvinneforskning".

Vi skal ikke her forsøke å gi noen avsluttende oversikt over virksomheten. "Nytt om kvinneforskning" har fulgt utviklingen av den samfunnsvitenskapelige kvinneforskningen i disse årene. Vi vet at det har være en periode med synbare resultater i forskningsaktiviteten både når det gjelder omfang og kvalitet. Dette blir nå samlet og synliggjort for et større publikum gjennom publisering av bøkene tilknyttet forskningsprosjektet Kvinnerns levekår og livsløp. At sekretariatet nå skal videreføres på tverrfaglig basis er et av mange tegn på at tiltaket har vært vellykket.

Vi har tidligere også pekt på de forhold der vi ikke har lykkedes eller hvor det står mye arbeid igjen. Den samfunnsvitenskapelige kvinneforskningsinnsatsen har ikke ført til at kvinner har økt sin andel av stillingene oppover i forskningshierarkiene i nevneverdig grad. Den har heller ikke ført til at våre forskningsresultater er blitt integrert i de respektive fag som en del av det generelle kunnskapsgunnlaget. Dette arbeidet blir blant neste faser viktigste innsatsområder. Arbeidet vil bli vanskelig - vi har heller ikke konjunkturerne på vår side. Vi må kanskje også vente oss hardere tider på det området der vi til nå har hatt vårt virkefelt - innenfor rekrutteringsprogram og i oppdragsforskning.

Ase Hiorth Lervik ba om tid for det nye styret til å vurdere situasjonen for kvinneforskning og likestilling innenfor de enkelte fagområder. Dette er forståelig, og gjelder den samfunnsvitenskapelige kvinneforskningen såvel som de øvrige fagene.

Et av de mange usikkerhetsmomentene knyttet til det nye sekretariatet gjelder videreføringen av "Nytt om kvinneforskning". Det er på dette tidspunkt er uklart, ikke bare om hvilken form et eventuelt meldingsblad skal ha, men også om det i det hele tatt skal fortsette.

Maren Brit Baadshaug

NAVFS "NYE" SEKRETARIAT FOR KVINNEFORSKNING

Styret for NAVFs sekretariat for kvinneforskning ble oppnevnt i NAVFs styremøte 16.03.82.

Medlemmer:

Professor
Åse Hiorth Lervik
Univ. i Tromsø
(Repr. for humanistisk
kvinneforskning).

Førsteamanuensis
Grete Botten
Univ. i Oslo
(Repr. for medisinsk
kvinneforskning)

Konsulent
Per Miljeteig-Olssen
Forbruker- og administra-
sjonsdepartementet
(FADs repr.)

Professor
Agnad Sandmo
Norges Handelshøgskole
(Repr. NAVFs styre)

Amanuensis
Kristin Tornes
Univ. i Bergen
(Repr. for samfunnsviten-
skapelig kvinneforskning)

Varamedlemmer:

Lektor
Jorun Hareide
Fana videregående skole

Førsteamanuensis
Odd Erik Johansen
Telemark lærerhøgskole
(Repr. for naturvitenskapelig
forskning med interesse for
kvinnelige forskere situasjon).

Konsulent
Ragnhild Grenness
Forbruker- og administrasjons-
departementet

Professor
Francis Sejersted
Univ. i Oslo

Amanuensis
Beatrice Halsaa
Oppland distriktshøgskole

I stillingen som daglig leder er Cand.philol. Aina Schiøtz an-
satt. For tiden er hun ansatt som Forlagsredaktør i Universi-
tetsforlaget.

Som konsulent er Cand.polit. Hege Skjeie ansatt. Hun er for
tiden ansatt som konsulent i Likestillingsrådet.

Guro Helgerud skal fortsatt arbeide som førstetekontorfullmektig
i det nye sekretariatet.

Forskningsleder Helga Maria Hernes vil fortsatt samarbeide med
sekretariatet.

ÅSE HIORTH LERVIK INTERVJUET AV MAREN BRIT BAADSHAUG

Åse Hiorth Lervik, professor i litteratur ved universitetet i Tromsø er også godt kjent utenfor sitt eget fagmiljø. Det står respekt for hennes innsats i det levende litterære kvinneforskningsmiljøet i Tromsø. Dette miljøet har blant annet produsert fire bøker som trekker fram kvinnens innsats i litteraturen. Spennvidden i perspektivet vises gjennom de ulike temaer bøkene behandler:

Ukjente kvinnelige forfattere (1977),
Nålevende kvinnelige forfattere fra mange land (1979),
Fra Barn til kvinne (1980) og
Arbeiderklassens kvinner i litteraturen (1982).

Åse Hiort Lervik har også vært aktiv i mange arrangementer i tilknytning til det samfunnsvitenskapelige kvinneforskningssekretariatet - og har blant annet minnet både samfunnsvitere og omverdene på at det finnes noe som heter humanistisk kvinneforskning. Av hennes øvrige forskningspolitisk innsats kan nevnes at hun har vært ordfører i Rådet for humanistisk forskning og medlem av Grunnforskningsutvalget. Videre har hun vært professor ved Universitetet i Tromsø.

Vi har snakket med Åse Hiorth Lervik for å vite litt om hva hun tenker om sin nye oppgave som leder for NAVFs sekretariat for kvinneforskning. Fordi vår samtale med Åse Hiorth Lervik fant sted før styret hadde hatt sitt første møte, valgte vi å legge hovedvekten på å få hennes syn på den humanistiske kvinneforskningen innenfor et tverrfaglig sekretariat.

MBB: Ved forrige korsvei valgte samfunnsvitenskapelige og humanistiske kvinneforskere forskjellige retninger. Samfunnsviterne fikk sitt kvinneforskningssekretariat mens humanistene satset på et stipendprogram i kvinneforskning. Kan du si litt om erfaringene fra det humanistiske kvinneforskningsprogrammet?

AHL: Det var jo ikke kvinneforskerne som valgte slik, men rådene. Kvinneforskerne ville samarbeide. Stipendprogrammet er blitt evaluert og evalueringen viser at god forskning er blitt utført. Noen av avhandlingene er blitt fullført, og dette er forskning som ellers ikke ville blitt utført. At det har bidratt til en kompetanseoppbygging er utvilsomt. En av stipendiatene blir nå professor. Men programmet har ikke resultert i flere kvinnelige ansatte på universitetene.

MBB: Er de humanistiske kvinneforskningsmiljøene mer ulike innbyrdes enn de samfunnsvitenskapelige miljøene?

AHL: Ja, det er de nok. Den sterkeste interessen for kvinneforskning finner vi innenfor litteraturfagene, med historie som en god nummer to. I de øvrige fag er interessen for kvinneforskning mindre. Det er vanskelig å opparbeide interesse og respekt for feltet blant de etablerte forskerne. De som driver med kvinneforskning blir ofte isolert i sine miljøer. Det finnes selvfølgelig unntak, f.eks. har det i det siste utviklet et interessant tverrfaglig kvinneforskningsmiljø innenfor idéfagene.

MBB: Hvordan tenker du deg at humanistene i første omgang vil dra nytte av et sekretariat for kvinneforskning?

AHL: Mange humanister har jo sett med misunnelse på samfunnsviternes sekretariat. De har savnet en slik mulighet til å komme sammen for faglig kontakt.

Ellers er det behov for å gjøre opp status - hvor langt er vi kommet? Det blir viktig å følge med der avhandlingene ennå ikke er ferdig, og å finne ut om det er spesielle jordmortiltak som kan settes inn til støtte. Viktigheten av å finne ut hva forskernes behov er, gjelder for alle fag. Kontaktvirksomhet - reisevirksomhet blir stikkeord her.

MBB: Hva legger du i dette med tverrfaglighet?

ÅHL: Tverrfaglighet kan fungere på ulike måter. En kan tenke seg tråder til ulike faglige miljøer, eller en kan ta sikte på tverrfaglighet i flest mulige tiltak. Det siste kan f.eks. realiseres gjennom mindre seminar om temaer som søkes belyst fra ulike faglige synsvinkler. Seminaret om kvinner, overgang og aldring som det samfunnsvitenskapelige sekretariatet holdt er et eksempel på at dette går an.

MBB: Hva er ditt syn på at likestillingsmålsettingen er kommet inn i sekretariatets mandat i tillegg til kvinneforskningsaspektet?

ÅHL: Det er bra at likestillingsperspektiver er kommet med. Hverken humanister eller samfunnsvitere var opptatt av dette i midten av sytti-åra. Vi trodde det var nok å kvalifisere kvinnene, så ville de bli konkurransedyktige og i neste omgang komme inn i stillinger på universiteter og forskningsinstitutter. Nå vet vi både at kvinneforskningsperspektiver i liten grad er blitt integrert i fagene og at kvinner i liten grad er rykket inn i faste stillinger på universitetene. Det siste må forklares både ut fra konjunkturer og holdninger.

MBB: Ja, hvor mye skyldes mangel på ekspansjon i stillinger og hvor mye skyldes ulike former for skjult diskriminering?

AHL: Dette vet vi lite om. Her må vi gå inn i problemene og avdekke den skjulte diskriminering - og drøfte tiltak for å bøte på dette. Vi må inn i en dialog med universitetene. NAVF har gjort og gjør en innsats når det gjelder kompetanseoppbyggingen. Nå må vi videre.

MBB: I din særuttalelse til Grunnforskningsutvalgets innstilling går du inn for øremerkede stillinger til kvinnelige forskere som et mulig tiltak?

AHL: Ja, både det og kvotering kan være egnede midler.

MBB: Tilbake til kvinneforskningen. Du snakket om integrasjonen av kvinneforskningen i den generelle faglige teoribygging?

AHL: Ja, formidling av kvinneforskningens resultater er viktig både i forhold til fagene på universitetene og i forhold til andre brukergrupper - til almenheten. Menn synes stort sett at kvinneforskningen er uinteressant. Den kunnskap vi har, har ikke slått gjennom hverken i forhold til våre kolleger eller på det populære plan. Den nye moraldebatten omkring skilsmisser og alt det der, er et godt eksempel på dette. Det synes som all vår hevnævunne kunnskap om omsorgsarbeidets konsekvenser ikke har satt noen spor. Mannlige professorer støtter villig opp om synspunkter som idealiserer et tradisjonelt familiesystem, og ignorerer helt at dette bygger på at kvinner yter gratis arbeid.

MBB: Hvordan kan kvinneforskere i ulike fag best nyttiggjøre seg sekretariatet?

ÅHL: Kvinneforskerne må selv ta initiativ til kontakt med sekretariatet. Det blir ellers viktig å finne fram til de mindre synlige miljøene. Disse trenger mest støtte.

MBB: Gleder du deg til arbeidet som leder for sekretariatet?

ÅHL: Ja - så gal er jeg. Jeg gleder meg til å trekke kvinneforskere i alle fag, og jeg håper at vi får gjort nytte. I første omgang må denne kontakten skje gjennom styret, som i en fase må betrakte seg som en studiegruppe.

KVINNENE SOM VILLE SE LITT PÅ.....

Eventyrfortelling er noe vi tidligere ikke har forsøkt oss på i Nytt om kvinneforskning. Nå vil vi imidlertid gjerne fortelle ett. Det er lagd av Astrid Nøklebye Heiberg og tilegnet Hilchen Sommerchild Sundby og Birgit Bogen i forbindelse med tildelingen av H.M. Kongens gullmedalje 1981 for medisinsk prisoppgave ved Universitetet i Oslo. Vi synes det passer i vår redaksjons siste nr. av Nytt om kvinneforskning.

Dersom noen tolker eventyret altfor bokstavelig og tar det som kvinneforskningens program erklæring mot kurver og tabeller og statistikk... ja, da gir vi opp!

Tegn: Britt Mogens Vollsnes.

Kvinnene i eventyret "ser på" i barnehagen. Andre kvinner ser på verden

KVINNENE SOM VILLE SE LITT PÅ

Et eventyr av Astrid Nøklebye Heiberg

Enhver likhet med nålevende personer er ønsket og tilsiktet, tilegnet Hilchen Sommerchild Sundby og Birgit Bogen 2/9-81.

Det var en gang en kvinne som hadde lyst til å se litt på, for å forsøke å skjønne bedre hvordan ting hang sammen og hvordan ting kanskje kunne bli annerledes. Noen ville kanskje kalle sånt for forskning, men det er noe alle vet, at ingen ordentlig kvinne forsker, men det er helt i orden om hun vil se litt på.

Hun bodde ved en barnehave. Av og til satt hun der og så på barna som holdt på med litt av hvert, og så tenkte hun. En dag kom en av tantene bort til henne og sa: "Morn, sitter du her, du? Kanskje du har lyst til å komme inn og få en kopp te?" Det hadde hun, og så gikk de inn og drakk te, for det var etter- at barna hadde gått hjem, så de kunne slappe av litt.

Og tenk så viste det seg at tanten også hadde tenkt at det måtte være veldig morsomt å se litt på. Så ble de enige om at de skulle se sammen, for ingen av dem hadde noen lyst til å bare se alene. De visste de.

Dermed pakket de ranslene sine og gikk ut i verden for å se litt på og da var de blitt venninner og hadde snakket mye om kjente, om seg selv og hvordan man skulle være god mot mannen sin og alle sine.

Først kom de til et sted som de kunne se på lang lei, for det lyste og blinket som tusen soler - og det var det nok sakens også, for da de kom nær nok, kunne de se en masse lys og at det sto med store bokstaver FORSKNINGSLABORATORIUM. "Å," sa de. "Det så spennende ut, kanskje det er et sted det vi kan se litt på," og så gikk de forsiktig nærmere. Best som de gikk der, så kom det en mann ut fra laboratoriet, han hadde kvit frakk med mange flotte blyanter i, men han så så streng ut at

man kunne bli rent redd må vite. Men da de så en gang til, så de at han holdt på å begynne å gråte. Det var noe kvinnene hadde greie på, så de spurte med blid og vennlig stemme: "Er du lei deg, du da?" "NEI," sa mannen, "Jeg er ikke lei meg, jeg er bekymret." "Å, hvorfor er du så bekymret da?" "Jo," sa mannen, "for jeg har ikke fått sånn væske høytrykkskromatograf med dobbelt doppler som jeg hadde søkt om." Det skjønte kvinnene måtte være ordentlig alvorlig, og en av dem sa medfølende: "Og det ønsket du deg så veldig for det måtte du ha?" "NEI," sa mannen igjen, "det var ikke det at jeg måtte ha den, men han som jeg arbeider sammen med fikk innvilget et laserhøyvoltsspektroskop, med kromosomfilter, og det enda han fikk noe ifjor også, og derfor er jeg bekymret for det betyr kanskje at det derre forskningsrådet som er så jæv....," og så begynte han å mumle sånne veldig stygge ord, men før kvinnen fikk sagt noe, så knyttet han nevene og bøyde armene og sprang inn igjen, og borte var han.

"Så du så spisse albuer han hadde!" sa den ene kvinnen. "Ja huff," sa den andre og kikket forsiktig ned på sine egne, "kanskje det er smittsomt, jeg tror ikke vi går inn der jeg." "Nei," sa den første, "og vi skulle jo liksom også arbeide sammen" - og så tok de hverandre i hendene og løp av sted.

Like bortenfor forskningslaboratoriet kom de til et høyt hus, der sto det:

UNIVERSITETETS SOSIO PSYKO DYNØ SAMFUNNSINSTITUTT, USPDS
"Der er det!" ropte de glade i kor, og så løp de nærmere. Best som de løp, så kom det en mann ut på trappen, han hadde skjegg og røykte pipe og hadde en kaffekopp i hånden. Han så ikke streng ut, men det var liksom ikke så lett å se øynene hans. "Hallo" sa kvinnene og vinket forsiktig opp til ham...
"Konfidensintervall med simpel regresjon" sa mannen. "Hei, hei" sa kvinnene - "og stratifisert utvalg selvfølgelig" sa mannen - "a hem, er det noen der nede?" "Nei da", ropte den ene kvinnen og grep den andre i hånden og halte henne med seg så fort hun kunne rundt hjørnet der det var helt mørkt. "Hva

i all verden gjorde du det for!" sa den andre og gned forsiktig på den runde og myke albuen sin, "nå skulle han jo nesten til å se oss!" "Det var ikke noe sted for oss", sa den første, "det er ingen andre kvinner inni der. Så du ikke den høye trappen, vi måtte ha tatt på oss bukser og trent i spensthepp hvis vi skulle ha kommet opp mer enn ett av de trinnene der." "Men kanskje de lengter etter oss", sa den andre, hun var ikke fornøyd enda, "vi kan jo hjelpe dem med å bygge om trappen så den blir litt lenger men med lavere trinn." "Det får bli en annen gang" sa den første bestemt, "dessuten så luktet det så fælt der, og nå husket jeg hva det var, det var derfor jeg løp." "Ja," sa den andre, "det luktet litt rart, det luktet sånn litt ved laboratoriet også, men der var det så mye annen lukt, så jeg la ikke så godt merke til det. Hva er det?" "Det," sa den første, "det er den verste lukten for kvinner som har lyst til å se litt på, det luktet av MANNENS PREMISSE!" Da ble venninnen helt stille og blek, sa ingenting på lenge, enda så koselig hun syntes det var å snakke litt.

Så gikk de hjem igjen til barnehaven og drakk te, og det var det som før og luktet tiss og bærsej og snørr og søle og gjetostmat og saft og våte ullsokker og det var akkurat den riktige lukten så "HER BLIR VI" sa de, og det gjorde de. Og de så og så.

En dag kom det en mann forbi og han ble stående og se en stund og så spurte han så pent om han kunne få se sammen med dem. Da ba de han inn på te - og i virkeligheten luktet de på ham men det luktet ikke noe særlig premisses av ham, så han fikk lov til å bli. Og flere kom til, og de så og drakk te og lo og hadde det riktig morsomt.

Men en dag kom den ene kvinnen og sa at det var noe hun måtte. Den andre ble så forskrekket at hun holdt på å få teen i vrangstrupen, for venninnen hadde sagt det på sånn fryktelig sørgerlig måte, så hun skjønnte at nå kom det noe fælt. "Hva må du da?", spurte hun til slutt, men da hadde den andre alle-

rede begynt å fortelle hva det var, for hun orket ikke vente så lenge. "Vi må skrive", sa hun, "for ellers er det bare vi som ser, og ikke andre." "Ja, så skriver vi da vel, " sa den andre, "men ikke bare du skal skrive, og ikke bare jeg, men alle skal skrive, for ellers er det på mannens premisser." "Å, det var lur!" ropte den første lykkelig, "da slipper jeg å være alene med det også, det er mye mye morsommere sammen!"

Så fant de et stort rom, men der så det ikke ut, og sånn som det luktet premisser! De til å rydde, og ut før det, alt som luktet det minste, ja alt som de kunne tenke seg hadde noe med mannens premisser å gjøre - validerte instrumenter og kurver og tabeller og statistikk og fysj og fysj, ut med det alt sammen! Til sist var det pent og rent, en blokk papir, blyanter med og uten farver, en tavle, noen blomster, noen bilder og tekopper.

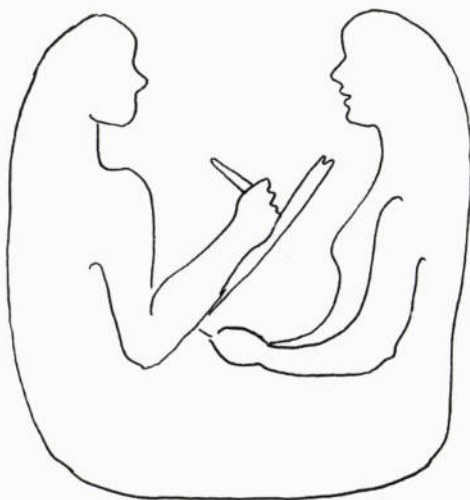
På tavlen begynte de å skrive: Våre premisser: Der vet jeg ikke akkurat hva som sto, for det har de ikke skrevet om enda, men noe som sto var noe sånt som: Vi er ikke snillere selv om vi ikke er åpent uenige. Og Du skal ta deg til når det passer andre, ikke når det passer deg. Og Det er morsommere å komme frem sammen enn å komme først alene .. og mye annet fint. Men best som de skrev, var det en som sa: Jeg tror jeg må lave en kurve. "Å nei å nei," ropte de andre, "det lukter forsker-manns tusj!" "Men jeg må det," sa den første, "ellers blir det ikke tydelig." Da skjønte de andre at hun mente det, og så tok de med seg koppene og samlet seg alle sammen slik de pleide når noe var vanskelig. "Du får prøve da," sa en, - "med farver." "Det forsvinner når de trykker," sa en annen. Så var de alle stille lenge. "Nå vet jeg det," sa en, "du kan lave så mange kurver du vil, men du behøver ikke si hva de forestiller, da blir det morsomt igjen." "Hurra!" ropte alle, "det var lur!" og så tegnet de masse kurver som andre kunne leke med og tenke seg hva kunne forestille.

Til slutt pakket de alle papirene sammen i omslag med

flotte farger og sendte til Kongen, og Kongen ble så glad og ga gullmedaljer til alle sammen, og det rare var at det var for forskning enda de jo selv visste at de bare hadde sett litt på.

Og alle var glade og ropte hurra, og så festet de dagen til ende og snipp snapp snute - så var det eventyret begynt, for i morgen, eller i alle fall ganske snart, skal de ut og lete etter flere premisser - og de blir sikkert like fine, det tror i alle fall jeg, - hva tror du?

---000---000---000---000---000---

Tegn: Britt Mogens Vollsnes

KVINNEGRUPPER INNENFOR TEKNISK OG NATURVITENSKAPELIGE MILJØER

NAVFs nye sekretariat for kvinneforskning skal være tverrfaglig i bredeste forstand i NAVF sammenheng. "Nytt om kvinneforskning" har ofte brakt stoff om den humanistiske kvinneforskningen, og den spirende interesse for medisinsk kvinneforskning har vært omtalt. Kontakten med de naturvitenskapelige miljøer har vært mindre. Dette har sin naturlige forklaring i at kvinneperspektivene i disse fagene ikke alltid er like lett å definere.

Det nye sekretariats generelle målsetning er å øke rekrutteringen av kvinner til forskning. Sekretariatet får altså et tosidig formål. Det skal både "stimulere og støtte kvinner i forskning" og det skal "initiere og fremme kvinneforskning".

Denne utvidelsen av sekretariatets arbeidsoppgaver skulle gjøre det til et mer tjenelig organ for en del av de gruppene som er etablert for å ivareta kvinners interesser innenfor naturvitenskapelige og tekniske miljøer. Likestillingsperspektivet, d.v.s. å øke andelen kvinner i faget og å bedre deres studie- og arbeidsmuligheter står ofte sentralt i disse miljøene. Dette skjer blant annet ved å gjøre det kjent at de respektive fagfelt er et aktuelt studie- og arbeidsområde for kvinner.

Der vi har sett kvinneforskningsinteressene sterkest representert har vært i den anvendte delen av disse fagområdene, f.eks. innenfor planlegging og i forhold til det nye fagområdet informatikk. At begge disse fagfeltene er viktig hvis kvinner skal ha noen innflytelse på morgendagens verden, synes klart.

Mye tyder også på at skildelinjene mellom ansvar for grunnforskning i Rådet for naturvitenskapelig forskning i NAVF

og ansvar for anvendt naturvitenskapelig forskning i Norges teknisk- naturvitenskapelige forskningsråd ikke passer kvinneinteressen helt. Noen uoverstigelig barriere er forhåpentligvis ikke dette. Vi har allerede sett eksempler på at mindre initiativ fra tekniske og naturvitenskapelige kvinnemiljøer er blitt støttet fra begge parter, og dette burde kunne skje også i forhold til mer omfattende tiltak.

Her vil vi nevne noen av de gruppene sekretariatet har hatt kontakt med eller kjenner til. Mange av dem er studentgrupper. Dette er ikke forbausende. Også i de samfunnsvitenskapelige miljøene var studentmiljøene viktige for etableringen av kvinneforskningsmiljøene.

I oktober 1981 ble det arrangert et seminar i Trondheim der representanter for disse gruppene og miljøene møttes for å diskutere saker av felles interesse. "Kvinner i mannsdominerte studier og yrker" var temaet. Det finnes en rapport fra seminaret, som kan fåes fra Likestillingsgruppa på NTH.

Forum og Centrumsorganisasjonene ved de svenske universitetene er tverrfaglige og kan være nyttig for de norske miljøene på dette feltet. I mars i år arrangerte for øvrig Fredrika Bremer förbundet et større seminar om kvinner og teknikk. Sekretariatet formidlet informasjon om dette til noen av de gruppene vi nevner, og det var norske deltakere på seminaret.

Vår oversikt er utvilsomt mangelfull, men nettopp dette kan stimulere andre til å la høre fra seg.

LIKESTILLINGSGRUPPA VED NTH

Likestillingsgruppa for studenter ved NTH arbeider for å øke andelen kvinnelige NTH studenter. Gruppen har siden den ble opprettet i 1974 hovedsaklig drevet med forskjellige former for informasjonsarbeid. Gymnasaksjonen er et viktig ledd i dette informasjonsarbeidet, det innebærer at frivillige studenter reiser til den videregående skolen de selv har gått på og informerer om NTH. Målet er å oppmuntre jenter til å ta teknisk utdanning. Representanter fra Likestillingsgruppa sender også brev til alle jentene som blir tilbudt plass ved NTH, hvor de oppfordrer jentene til å ta imot plassen. Dette gjøres fordi det viser seg at prosentvis flere jenter enn gutter sier fra seg plassen. Det er også laget 3 brosjyrer som sendes til den videregående skolen.

Det viser seg at kvinnelige studenter ofte har problemer med å skaffe seg obligatorisk, praksis i løpet av studiet. Likestillingsgruppa har derfor lagt ned mye arbeid i å finne fram til hvilke bedrifter som tar inn kvinnelige ansatte.

I tillegg til dette har Likestillingsgruppa arrangert endel møter om kvinnelige sivilingeniørers arbeidssituasjon, og dessuten et seminar om "Kvinner i mannsdominerte yrker og utdanninger" som samlet kvinner fra mange yrker og utdanninger. Likestillingsgruppa har også bidratt med råd og kommentarer i tilknytning til forskningsprosjektet "Kvinner og høyere teknisk utdanning" som nå pågår ved NTH.

Elin Kvande

Likestillingsgruppa for studenter
ved NTH
Stud. post 175
7034 Trondheim - NTH

KVINNELIGE KJEMIINGENIØRER

Kvinner uteksaminert fra Kjemiavdelingen ved NTH har dannet ett nettverk, og de ønsker å utvide nettverket til også å omfatte kvinner utdannet ved andre NTH-avdelinger.

Det har vært holdt 2 forelesninger i serien "Kvinne og sivilingeniør, på mannsdominerte arbeidsplasser ved NTH". Førskningsleder Ingrid Sanderud fra Norsk Hydro forelste om "7 år i kjemisk tungindustri på Norges største arbeidsplass". Overing. Sidsel Sandelien har holdt et foredrag om "Yrkeskvinne og mor, sivilingeniør og deltidsjobb".

guro helgerud

AKTUELLE KONTAKTPERSONER:

Førsteamanuensis Liv Fiksdal
Inst. for Vassbygg
NTH
7034 TRONDHEIM

Siv.ing. Inger Hagen
Collett-Marwell Hauge A/S
Drammensveien 852,
1370 ASKER

AKTUELLE ADRESSER:

Kvinnepolitisk planforum
NIBR
Postboks 15, Grefsen
OSLO 4

Kvinnegruppa ved Norges landbrukshøgskole
Boks 208,
1432 ÅS

Jentegruppa på informatikk, Univ. i Oslo
Boks 1080, Blindern
OSLO 3

Jenter og realfag, Univ. i Oslo
Realistenes studentutvalg
Blindern,
OSLO 3

Kvinner i mannsyrker
Kvinnehuset
Rådhusgt. 2,
OSLO 1

NIFs referansegruppe for
likestilling
Ingeniørenes Hus
Kronprinsensgt. 7
OSLO 2

Likestillingsgruppa i NETS
Youngstorget 5,
OSLO 1

NETS - norsk eleksamskipnad for teknisk studerende

JENTER OG FYSIKK

Et skoleforskningsprosjekt støttet av KUD

Åv Svein Sjøberg

Det er vel kjent at realfag er "guttefag" i skolen. Spesielt de "harde" realfagene blir tidlig "valgt bort" av jentene i skolen. Den kjønnsmessige fordelingen i både studier og yrker av teknisk og naturvitenskapelig karakter er svært skjev.

Det er flere grunner til å oppfatte dette som et problem:

Slike yrker gir ofte høy status, god lønn og sikre arbeidsplasser. De er dessuten svært viktige for å forme framtidens samfunn. Dessuten fungerer skolefaget fysikk som seleksjonsmekanisme i vårt skolesystem, også for studier som ikke eksplisitt bygger på slik kunnskap. Derfor vil jenter som tidlig "velger bort" fysikk og matematikk blokkere en rekke utdanningsmessige muligheter.

- - - - -

I skoleforskningsprosjektet Jenter og fysikk søker vi å kaste lys over dette problemet og å foreslå tiltak som kan endre situasjonen. Vi tenker på initiativ både overfor jentene og overfor selve skolefaget. Kort om dette:

Det er viktig at jentene stimuleres til ikke å droppe realfagene tidlig i sin skolegang. Dette kan man hindre med bl.a. en bedre rådgiving, en bevisst bruk av valgfagene, og

ved å arbeide for at jentene også reelt sett blir behandlet like bra som guttene i naturfagtimene.

Men samtidig bør man rette søkelyset mot selve faget. Her diskrimineres jentene på ulike måter, både direkte og indirekte.

Den direkte kvinnediskrimineringen er det lett å dokumentere: Jentene er tallmessig underrepresentert på bilder (ca 20%) og i tekst (3-15%), og de få jentene som forekommer, blir ofte framstilt i passive og poserende situasjoner, nærmest som pynt eller staffasje. Dessverre ser det ikke ut til at likestillingsgranskingen av lærebøkene har gjort situasjonen særlig bedre innen realfagene.

Men jentene blir også diskriminert mer indirekte: De fleste lærebøker skrives av menn, og de velger rimeligvis eksempler og konretiseringer som de selv kjenner. Resultatet blir at eksemplene hentes fra gutters erfaring- og interesseområde. Dessuten er viktige sider ved faget neglisjert i dagens lærebøker, til tross for at de finnes i fagets målformuleringer. I bøkene framstilles vitenskapen som en ren og pur intellektuell aktivitet, ubsudlet av samfunnsmessige anvendelser, uavhengig av etiske vurderinger og uten en historisk fortid. Undersøkelser viser klart at jentene nettopp ønsker å arbeide med slike sider ved vitenskapen. For å sette det på spissen: Mens guttene er interessert i å lære hvordan atombomber virker, er jentene mer interessert i hvilke konsekvenser en atomkrig kan få for mennesker og natur. Og det siste er minst like "god fysikk" som det første. Ved sin kalde og abstrakte framstilling skremmer lærebøkene bort mange av de kritiske elevene, og det er spesielt jentene som rammes.

Skoleforskningsprosjektet Jenter og fysikk foretar en rekke delstudier, bl.a. er to hovedfagsstudenter (i fysikk!) knyttet til prosjektet. Det ser nærmere på hva som foregår i 7.klasse, altså det klassesetrinn der elevene første gang møter

fysikkfaget som eget fag. Den ene studenten (Inga Stener Olsen) foretar en omfattende skriftlig undersøkelse i et stort og representativt utvalg av 7.-klassinger. Hun søker å kartlegge elevenes holdninger til ulike deler av faget samt de konkrete kunnskaper og ferdigheter de bringer med seg. Den andre studenten (Leif Nilsen) foretar en case-study der alle 7.-klassingene ved én skole følges gjennom hele skoleåret. En annen undersøkelse retter seg mot elever i 5. klasse, mens vi allerede har foretatt undersøkelser i den videregående skolen.

Gjennom disse undersøkelsene håper vi å få klarhet i når og hvordan man bør sette inn tiltak, og hvilke endringer som kan være av verdi.

Prosjektgruppen har etablert kontakt med en rekke interesserte, bl.a. viser det seg at mange kvinnelige naturfaglærere har følt disse problemene i lengre tid. Vi har også kontakt med flere utenlandske grupper som arbeider innen samme område. I november 1981 ble det således holdt en internasjonal konferanse om Girls and Science and Technology i Eindhoven i Nederland. Vi har søkt om midler til en tilsvarende konferanse i Norge i 1983, der det er tenkt at man både skal vurdere ulike forskningsresultater og erfaringer med forskjellige påvirknings-tiltak.

Prosjektet har laget noen delrapporter og skrevet flere artikler. Interesserte kan henvende seg til Svein Sjøberg, Skolelaboratoriet i fysikk, Boks 1048, Blindern, Oslo 3, tlf. (02) 45 64 44.

NYTT FRA INFORMASJONSAVDELINGENS VIRKSOMHET
Av Nina Heilmann

NATURVITENSKAP I VIDEREGÅENDE SKOLER

NAVF planlegger en kampanje om naturfag i den videregående skole fra høsten av. Målet er å bidra til å øke rekrutteringen og å skape aktivitet ved naturvitenskapelige studier. En tar også sikte på å bidra til en bedre likestilling mellom kvinner og menn ved valg av utdanning i naturvitenskapelig retning. Kampanjen vil konsentrere seg om grunntrinnet i den videregående skolen, da det er her elevene ofte treffer sine valg av studieretninger.

En vil tilby skolene en "idekatalog" for eksursjoner med fagdelt fortegnelse i samsvar med skolens fagplaner, over bedrifter/utdanningsinstitusjoner som har tilknytning til forskning og utdanning i naturfag og som kan ta i mot besøk av klasser. Brosjyren vil kort beskrive institusjonens forskning og gi en kort presentasjon av hver bedrift/institusjon med referanse til en kontaktpersoner for avtale om eksursjon. Opplegget for besøket skal være slik at det treffer det faglige nivået og den interesse som elevene har på 1.trinn i den videregående skole.

For å hjelpe skolene til å gjøre bruk av katalogen og oppfylle dens intensjoner, vil en tilby skolene økonomisk støtte til klasse-eksursjoner gjennom dekning av kostnadene til reiser til bedrifter/institusjoner som er oppført i katalogen. Skolene må da søke NAVF om dette på vanlig måte og ved søknadsbehandlingen kan søknader med rimelig kjønnsfordeling favoriseres. Hvis evalueringen antyder at opplegget ikke fungerer tilfredsstillende på grunn av dårlige "ledere", vil det vurderes å tilby "eksursjonskurs" for ledere i 1983.

KVINNERS BILDE. MALERINNER I NORGE FØR 1900.

En utstilling av norske kvinnelige maleres arbeider fra 1850-90 finner sted i Kunstnerforbundet i Oslo i sommer. Rådet for humanistisk forskning (RHF) har gitt formidlingsstøtte til dette prosjektet både som et formidlingstiltak innen kvinneforskningen og som humanistisk forskningsformidling. I tillegg har NAVF i perioden 1978-81 gitt støtte til registrering av malerier i privat og offentlig eie som er grunnlaget for utstillingen.

NAVF har nå foreslått å utvide formidlingstiltaket ytterligere med støtte til utstillinger utenfor Oslo og i forbindelse med disse koordinere lokale aktiviteter. I Riksgalleriets regi, vil deler av utstillingen gå til ca. 10 andre norske byer fram til mai 1983. Med støtten fra RHF vil formidlingen i Oslo kunne bli effektiv, mens Riksgalleriet ikke har muligheter til å markedsføre de lokale utstillinger utenfor Oslo. NAVF forelår å trykke et antall invitasjonsfoldere, prospektkort av utvalgte bilder og å lage en månedskalender for salg til publikum. En ferdig PR-plan med annonser m.v. og kontaktarbeid overfor lokalradio og presse stilles til arrangørenes disposisjon. En dias-serie som kan benyttes av mindre kunstforeninger o.l. hvor utstillingen ikke kommer, kan også selges til de besøkende.

Det er allerede stor interesse for utstillingene som skal finne sted juni-august, og det regnes med gode muligheter for et høyt besøkstall. Utstillingen blir en kunstbegivenhet og den har et spesielt kvinneaspekt. Koblingen av kunsthistorisk forskningsbakgrunn og kvinneforskning gjør tiltaket interessant for større spedning ut over landet, slik at nye interessegrupper blir kjent med humanistisk forskning i en lett forståelig og tilgjengelig form.

DALE SPENDER: KJØNN - OG ANVENDELIGE ANLEGG
FRA BOKA "LEARNING TO LOSE", THE WOMEN'S
PRESS, LONDON 1980,

TIL NORSK AV INGEBORG BREINES.

Historien forteller meg
at det ikke er lenge siden
språk
ble ansett for å være veldig viktig.
Språkkunnskaper var kvalifikasjonskravet
til alle som ønsket å bli til noe.

For slik kunne man skille dem som kunne
fra dem som ikke kunne.

Jentene
kunne visst ikke
De hadde ingen "naturlige anlegg"
for språk
da språk ble krevd
av ledere

I dag
er matematikk og naturfag
ansett for å være veldig viktig
for dem som vil bli til noe
i en teknologisk verden
Matte og naturfag er
kvalifikasjonskravene
som skiller dem som kan
fram dem som ikke kan.

Jentene
kan visst ikke.
De har inger "naturlige anlegg"
for matte og naturfag
når det blir krevd
av ledere.

Selvsagt -

Jeg kunne prøve å akseptere

at jenter er underlegne

hvis det ikke var for en inkonsekvens.

I dag, når språk ikke blir krevd,

ikke blir brukt til å sortere

dem som kan

fra dem som ikke kan,

har jenter fått "naturlige anlegg" for språk.

Har de virkelig utviklet seg dithen

på så kort tid

spør jeg meg selv.

Ligger de bare ett århundre etter?

I det 21. århundre

vil de da bli veldig flinke

i matte og naturfag?

Sannsynligvis,

dersom matte og naturfag

ikke lenger er no' kvalifikasjonskrav.

Det er ikke det

at jenter har forandret seg så mye

i de siste 100 år.

Det er kvalifikasjonskravene

som er blitt endret.

I morgen

hvis veving og baking

blir ansett for å være veldig viktig

og dette blir et kvalifikasjonskrav

for dem som vil bli til no'

fordi det sorterer dem som kan

fra dem som ikke kan

vil

jentene
neppe kunne.

De vil ikke ha "naturlige anlegg" verken for
veving eller for baking.

når det blir krevd
av ledere

Det er et veldig "fiffig" arrangement
ja, det er meget intelligent av dem som
kontrollerer kvalifikasjonskravene
at de også er i stand til å kontrollere naturen.

Vi kan fortsette å lete, å lete
og bruke år på å teste jenter
for å finne deres svakheter.

Vi vil ikke finne dem
for vi leter på galt sted.
Utilstrekkelighetene er ikke å finne hos jentene
men hos dem som ikke ønsker å akseptere dem
som likeverdige.

AVTALE OM RADIKAL KVINNEKVOTERING UGYLDIG?

Oppland Distriktshøgskole og de ansattes organisasjoner har vedtatt en avtale om kjønnskvotering.

Den inngåtte avtale innebærer radikal kvinnekvoteing ved tilsetning for 3 måneder eller mer i rekrutteringsstillinger (vit.ass. og stipendiat) og moderat kvinnekvoteing i faste vitenskapelige stillinger, forskerstillinger, administrative stillinger og saksbehandlerstillinger.

Beatrice Halsaa har fått beskjed fra Statens personaldirektorat om at Rammeavtalen om de personalpolitiske retningslinjene, som ble vedtatt mellom Staten og organisasjonene ved årsskiftet, er en maksimumsavtale. Dette synes å innebære at Oppland Distriktshøgskole ikke kan vedta en særavtale som tar i bruk radikal kvinnekvoteing, som jo er et sterkere virkemiddel en avtalens moderate, kjønnsnøytrale kvotering.

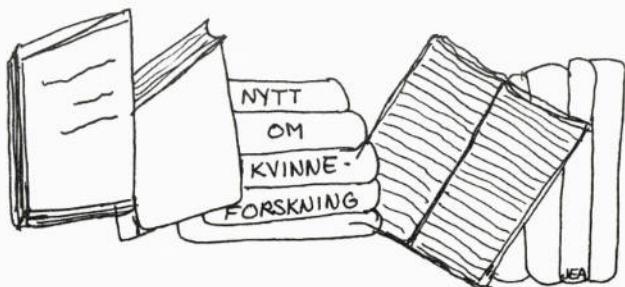
Oppfatningen av rammeavtalen som en maksimumsavtale må stå i strid med Likestillingslovens intensjoner - eller i hvert fall være i utakt med intensjonene slik de har vært tolket til nå. Mange særavtaler vil være ugyldige dersom denne tolkningen av rammeavtalen legges til grunn.

Beatrice Halsaa har tatt saken opp med Likestillingsombudet. Saken er også tatt opp med kvinneutvalget i NTLs stedsstyre i Oslo og LOs juridiske kontor.

Maren Brit Baadshaug

BOKOMTALER

Helga Maria Hernes:

Staten - Kvinner ingen adgang?
Kvinnerns Levekår og Livsløp
Universitetsforlaget 1982 (178
sider)

Bokomtale av Janneke van der Ros Schive

8. mars gikk startskuddet for utgivelsen av en ny og omfattende serie om kvinners levekår og livsløp. Levekårsforskningen kan dokumentere at kvinners levekår er dårligere enn menns og livsløpperspektivet kan tolke og forklare disse skjeve forhold.

Spesielt for statsvitere var 8. mars i år en merkedag, da den første boken i serien "Staten - Kvinner ingen adgang?" er et meget verdifull tilskudd til den sterkt mannsdominerte litteraturen. Hernes' bok fyller således et tomrom; Beatrice Halsaz Albrechtsens bok får etterlengtet selskap på pensumlistene. Mens de fleste studier om kvinner og politikk både her hjemme og i utlandet har konsentrert seg om valgkanalen og parlamentarisk politikk, behandler Hernes' bok kvinners deltakelse i den korporative kanalen, dvs. den delen av den politiske sfæren som er langt viktigere fra et maktperspektiv, og samtidig langt mindre tilgjengelig for kvinner. Den er således også et verdifullt og nødvendig tilskudd til det som finns av statsvitenskapelig kvinneforskning.

Boken analyserer den moderne staten og teorier om staten fra et kvinneperspektiv. Noe som medfører at bildet av den norske

velferdsstaten blir mer nyansert og teoriene allmen gyldighet må vurderes på nytt. Boken tar utgangspunkt i tidligere stats-teoretisk tenkning fordi "kvinnens fravær er teoretisk befestet gjennom historien, og deres adgang til det offentlige liv er fremdeles betinget og begrenset av etablerte forestillinger om den idealtypiske statsborger og om statens sentrale oppgaver" (s.11).

En rask reise fra liberalistene i England, hvor kvinner er 'minimennesker' til kontinentets massive skikkelser, hvor kvinner er historieløse subjekter, etterlater liten tvil: teoriene, fundamentet for statsvitenskapen og politisk tenkning idag, er ikke såkalt objektive, dvs her kjønnsnøytrale, tvertom de er klart mannsdominerte. Det politiske mennesket er mann, med de politiske implikasjoner dette har for defineringen av 'allmenne' verdier og institusjoner bygd opp for å forsvare disse.

Begrepene sosialt kjønn, komplementaritet og offentliggjøring av reproduksjonen danner forståelsesrammen for boken. Dette er nye begrep i statsvitenskapelig forskning.

Sosialt kjønn henviser til at kjønn er en grunnleggende sosial kategori som påvirker et individs rolle, status og muligheter: Den refererer til kvinners objektive avmakt og til deres muligheter for felles interesser basert på erfaringer de har felles på grunn av deres tilknytning til reproduksjonsarbeidet. Komplementaritet går på kvinners omsorgsevner og de 'myke' verdier et resultat av kvinners erfaringsverden, privatsfæren. Offentliggjøringen av reproduksjonen antyder statens overtagelse av viktige omsorgsfunksjoner tidligere ivaretatt av kvinner. Reproduksjonen innbefatter her både biologisk og sosial reproduksjon. I denne endringsprosessen har forholdet mellom kvinner og staten endret seg vesentlig idet kvinner i større grad er innlemmet i staten og forholder seg mer direkte til denne. I den prosessen har kvinner kunnet bruke sin komplementaritet, sine komparative fortrinn. Om dette er en

svakhet eller en styrke avhenger av hvorvidt kvinneinteresser og preferanser får påvirke prosessen. Det er et empirisk spørsmål som boken bl.a. tar opp.

Siden boken tar sikte på å beskrive kvinners adgang til det korporative system, hvor maktkampen utspilles mellom organiserte interesser, er kvinneorganisasjoner, som organiserte kvinneinteresser, et logisk utgangspunkt for analysen.

Kvinneorganisasjoners utvikling og avmakt analyseres i lys av konflikten mellom likestilling og komplementaritet. Deres status som ideelle organisasjoner, fremfor interesseorganisasjoner har stort sett holdt dem utenfor det korporative system, dels fordi organisasjonene ikke anses som legitime representanter for kvinneinteresser, deres komplementaritet har vært deres svakhet. Dels fordi kvinneinteresser ikke betraktes som relevante; systemet er en institusjonalisering av klassekampen, og kjønnskampen krysser de legitime skillelinjene.

Neste skritt er en analyse av det korporative system fra et kvinneperspektiv. En systematisering og kritisk gjennomgang av representasjonens ulike dimensjoner og deres betydning for kvinnerepresentasjonen danner utgangspunkt for en drøfting av kjønnskvalifiseringsprinsippet.

Med hensyn til korporativ legitimitet er forfatterens dom over den ellers ofte lovpriste norske korporativ-pluralistiske velferdsstat ikke nådig: "den korporative omfordelingsstat" er en formynderstat for kvinner" (s.85). Om man synes dette er en hard dom, kan jeg opplyse at tidligere statsråd Sidsel Rønbeck nylig uttalte det samme med h.t. statens forhold til ungdom. Den politiske forsker og den utforskende politiker møtes.

Hvem er så kvinnene i den kollegiale forvaltningen? Hvordan er representasjonen av sosialt kjønn?

Forfatteren påpeker at det korporative system rekrutterer kvinner på samme premisser, etter samme kvalifikasjonskriterier (hvem

snakket om nivåsenkning?) som menn. Det er kvinner som er blitt intergrert i yrkeslivet og i mannsdominerte organisasjoner. Og hun hevder at integreringen av slike enkeltkvinner skaper færre muligheter for endring enn en innlemmelse av organisasjoner med høy kvinneandel ville gitt.

Forfatteren gjør oppmerksom på at kjønnskvoeringen ikke innebærer en endring av representasjonsstrukturen, og heller ikke nødvendigvis betyr en anerkjennelse av særskilte kvinneinteresser. På den bakgrunn virker den opphetede debatten noe overdrevet. Hun avliver noen myter som - som myter flest - virker i kvinners disfavør, ved å vise at kvinner ikke fortrenger arbeiderklasse-menn eller menn fra distriktene i utvalgssytemet.

En annen faktor som virker modererende på endring er at den kjønnsbestemte arbeidsdelingen opprettholdes også i det offentlig liv, idet en stor del av kvinnene er oppnevnt av departement-er som har sosiale og kulturelle arbeidsområder.

Kvinnene i utvalgssytemet er imidlertid også aktive i kvinne-relevante organisasjoner, dvs. de 'står på to bein', ett i kvinneverden og ett i mannsverden, og vi kan tilføye at de 'bærer på begge skuldrene'. Politisk såvel som arbeidsmessig er de dobbeltbelastet.

Siste kapitlet drøfter kvinners bruk av et relativt nytt politisk instrument: direkte aksjoner. For kvinner er dette hoved-arenaen for politisk handling og dette settes i sammenheng både med aksjonens organisatoriske forankring og deres politiske innhold. Kvinnepolitiske og lokalpolitiske emner, krav om offentlig støtte til hittil privatiserte oppgaver virker spesielt mobiliserende på kvinner.

Kvinnens preferanse for denne nye handlingsarenaen resulterer i en annen form for kjønnsbestemt politisk arbeidsdeling - menn i den etablerte og kvinner i den uetablerte politikken.

Men denne arenaen kan tjene til en artikulering og definering

av nye allmenne verdier, så får en spille ballen videre til kvinnelige nykommere i de etablerte fora. Forfatteren sier innledningsvis at kvinner kan ha tre allierte i utformingen av en kvinnevennlig stat, hverandre, staten og menn. Kvinnene får satse på hverandre og deres kollektive bevissthet som sosialt kjønn, og utnytte statens behov for å alliere seg med kvinner i egen interesse. Hernes antyder et viktig arbeidsområde her - forholdet mellom den offentlige likestillingspolitikk og familiepolitikken.

Boken bidrar til en avklaring av forholdet mellom kvinner og stat. Forløpig kan vi kanskje bevare spørsmålet "Staten - kvinner ingen adgang?" slik: Noen kvinner har fått adgang, men de bes bruke kjøkkeninngangen.

Boken er en rik kilde av teoretiske tilnærmelser - vurdert fra et kvinneperspektiv, og kan som sådann brukes som håndbok i nytenkning. Jeg savnet en klargjøring, eller drøfting av patriarkatbegrepet. Når Hernes hevder at "den individuelle patriark er blitt byttet ut med den anonyme gjennom forskjellige former for institusjonalisering og inkorporering." (s.77) ville jeg gjerne hatt en mer eksplisitt drøfting av endringer i det patriarkalske organisasjonsprinsipp. (dette er utslag av 'nye vil ha mer').

Noe problematisk finner jeg behandlingen av den nye kvinnebevegelsen i forbindelse med direkte aksjoner. Den nye kvinnebevegelsen er direkte, dens målsetting er å forandre den politiske dagsorden, og den har brukt ulike aksjoner. Men den er ikke en aksjon. Bortsett fra denne detaljen har boken en klar og logisk oppbygging. Og den omfattende litteraturlisten gir et velkomment innblikk i en del nyere nasjonal og internasjonal kvinneforskning.

OMSORGENS SOSIOLOGI

Kari Wærness: Kvinneperspektiver på sosialpolitikken. Oslo, Universitetsforlaget, 1982. (Kvinnens levkår og livsløp).

Omtale av Marit Hoel.

I boka "Kvinneperspektiver på sosialpolitikken" presenterer Kari Wærness resultatene fra sin omsorgsforskning gjennom flere år. Fra et kvinnepolitisk ståsted har hun i arbeidene konsentrert seg om forholdet mellom de som gir og mottar omsorg: De første er i overveiende grad kvinner.

Boka følger en bestemt mønster i oppbyggingen, som samtidig representerer en innsirkling av forskningsfeltet.

I denne viktige og innledende delen presenteres vi for en begrepsavklaring. Hovedhensikten er å skille ut de aspekter ved omsorgsforholdet som viser til mer generelle makt- og underordningsforhold. Søkelyset settes i første rekke på kvinners ubetalte omsorgsarbeid i familien, og på den personlige tjenesteyting fra kvinner til menn i ekteskapet.

Deretter griper hun fatt i hjørnesteinen i det ubetalte omsorgsarbeidet: Innsatsen fra familiekvinnene og deres møte med samfunnets vurdering av arbeidet. Med utgangspunkt i de kvinneverettslige studiene som er gjort ved Universitetet i Oslo, viser hun at offentlige tiltak på samme tid forutsetter kvinnes ubetalte arbeid og neglisjerer det. Den ideologiske tendens til å ville erstatte offentlig omsorg med fellesskapsbaserte og nettverksorienterte løsninger blir utydelig når forutsetningene for løsningene skal konkretiseres.

Den neste hoveddelen av boka inneholder en drøfting av de yrkesgrupper som står nærmest til den familiebaserte omsorgen, og som er dominert av kvinnelige arbeidstakere. Avslutningsvis

følger et kapittel som tar opp forutsetningene for personlig omsorg i det profesjonaliserte og institusjonaliserte hjelpeapparatet.

Gjennom denne drøftingen demonstreres to hovedpoenger:

- Kvinnedominansen i det utførte arbeidet avtar gradvis når en går fra den personbaserte og ulønnede virksomhet i tilknytning til familien, og til den institusjonaliserte omsorgen. Ytterpunktet, det spesialiserte og teknologibaserte akuttsykehuset, består av et yrkeshierarki, med et økende innslag av menn jo nærmere en kommer toppen av pyramiden.
- Muligheten for personlig og direkte omsorgsrelasjoner mellom yrkesutøvere og klient blir mindre jo mer de enkelte institusjoner og omsorgsapparater ligner på akuttsykehuset i utforming og administrativ oppbygging.

Med andre ord inneholder de samfunnsmessige omsorgstjenester både maktforhold mellom klient og yrkesutøver, og yrkesutøverne i mellom. Stiller vi dem sammen finner vi at det på samme tid dreier seg om kjønnsulikhet i yrkespyramiden, og en ulik fordeling av det personbaserte omsorgsarbeidet mellom sosiale lag og klasser.

I denne analysen ligger Kari Wærness viktigste bidrag til å risse opp mønsteret i et nytt og stort forskningsfelt. I drøftingen av konkrete omsorgssituasjoner, og gjennom undersøkelser av omsorgstjenesten i ulike distrikter, viser hun at det familiebaserte omsorgsarbeidet, som i økende grad forutsettes i offentlige tiltak, hovedsakelig bæres opp av middelaldrende kvinner i lavere sosiale lag.

I den institusjonalisert omsorgen finner vi en åpen konkurranse mellom de nye yrkesgruppene om å profesjonalisere seg bort fra bunnen i hierarkiet. Når de sosiale og kjønnsmessige forutsetningene får virke sammen, finner vi at det også i det for-

- melle apparatet er yrkeskvinnene fra de lavere sosiale lag som står for det ufaglærte arbeidet.

I møtet mellom det ubetalte omsorgsarbeidet og yrkesgrupper tilknyttet den familieorienterte omsorgen, analyserer Kari Wærness yrkespyramiden i miniformat: Hjemmehjelperne går ofte ut over yrkesrollen for å kunne gi personlig omsorg til klientene, mens hjemmesykepleierne velger profesjonsideologien som beskyttelse i konflikten mellom omsorgsbehov og arbeidsinstruks. Et eksempel: I hjemmehjelpernes arbeidsinstruks heter det at kaffedrikking med klienten ikke er tillatt. Dette er delvis bestemt av tidsreguleringen av klientbesøket. Det sosiale samværet med hjemmehjelperne er imidlertid en av de ting klientene setter stor pris på. Et resultat av slike motstridende forventninger er at hjemmehjelperne ofte går ut over den betalte arbeidstiden eller bryter arbeidsinstruksen for å møte behovet for sosial kontakt.

I den grad boka tar opp den institusjonsbaserte omsorgen, velger forfatteren det ståsted hun innledningsvis har skissert: Det er perspektivet til de som er nederst i pyramiden, pasientene og de ufaglærte yrkesutøverne som bestemmer retningen for analysen.

Det er en erfaringsfylt plattform Kari Wærness står på. Hun har selv i en årrekke deltatt i sosialpolitisk arbeid. Det har sikkert bidratt til at de mange aspektene en omsorgsrelasjon består av ikke går tapt i begrepsdrøftingen i boka.

Forfatteren nærer en dyp skepsis til den teknisk-vitenskapelige rasjonalitet som preger organiseringen av de store institusjonene i omsorgssektoren. Det har gjort at hun på et tidlig stadium har unngått å entydiggjøre begrepene ved for sterkt å satse på en kvantifisering av enkelte sider av omsorgsforholdet. At hun har levd med den praktiske mangetydigheten i sitt forskningsfelt, gjør at drøftingene hele veien fanger inn de mange og ulike sidene ved forholdet.

Som et resultat av dette blir hennes tenking i planleggings-sammenheng i liten grad endimensjonal. Et eksempel: Hun avdekker den politiske og statlige redsel for å gi kvinnene kompensasjon for det ubetalte omsorgsarbeidet. Bekymringen for at de personlige trekk ved omsorgsforholdet skal forsvinne, om kvinnene får betaling for arbeidet, går over alt sammen med en satsing på økt profesjonalisering og teknologisering av omsorgs-sektoren. Resultatet er mildest talt selvmotsigende. Her knytter forfatteren an til de pengerettslige sidene ved kvin-nenes situasjon.

Kari Wærness har med denne boka lagt en grunnmur for videre omsorgsforskning. Kvinneperspektivet er gjennomgående knyttet til en analyse av klassebaserte ulikheter i omsorgsapparatet.

De neste etasjene i byggverket bør bestå av mer omfattende studier av den formelle organiseringen arbeidet. Dette leder opp til å si noe om de få svakhetene i boka: I drøftingen av pleieprofesjonenes utvikling av premissene for profesjonelle handlingsstrategier ikke fullt belyst. Det påtvungne samspill med profesjonens "tungvektene", legene, er en av de viktige premisser for hvilken retning omsorgstjenesten tar. I det hele er maktforholdene, og arbeidstakernes alternative mulig-heter for rimelig beskyttelse, ikke drøftet så grundig som andre områder. En nærmere drøfting av forholdet mellom den teknisk-vitenskapelige tenkning og den praktiske omsorgsrasjo-nalitet bør også stå på programmet. Innenfor dette forsknings-feltet finner vi en strid om ulike tenkemåter i alle fall så langt tilbake til Eilert Sundts oppgjør med legene om husstell-spørsmålet.

En siste påpeking: Mange av tabellene i boka går fram til midten av syttiåra. Selv om utviklingen bekrefter Kari Wærness tolkninger på samlige punkter hadde en oppjustering enkelte steder vært på sin plass. Men: Dette er skjønnhetsfeil i en bok hvis resonnementer utvilsomt blir stående.

HARRIET CLAYHILLS: KJERRINGER MOT STRØMMEN. ARBEIDERHUSMØDRE-
NES ORGANISERING OG KAMP I 1920- OG 30-ÅRA.
PAX 1978. Omtale av An-Magritt Jensen.

Boka har stått lenge i bokhylla. Da den omsider ble plukket ned, viste den seg å være et levende og interessant stykke kvinnehistorie. Kjerringer mot strømmen handler om opprettelsen av husmorlag blant arbeiderkvinner, som en motpol til de borgerlig dominerte husmorforbund i 1920- og 1930 årene. Boka tar for seg kvinnes bestrebelser for å få husmorlaget godkjent på linje med øvrige fagforeninger, hvilket de ikke oppnådde. Den tar for seg kvinnes deltakelse i tidens arbeidskonflikter og deres støtte til de arbeidsledige, som ved å organisere suppestasjoner. Den tar for seg deres kamp mot stigmatiserende sosialhjelp, som utdeling av spesielle typer skotøy og matvarer. Den tar for seg deres kamp for bedret prevensjon og opprettelse av mødrehygienekontorer. Den viser deres engasjement i kvinneuken (1-8. mars) og ved 1.mai feiringer. Og den viser hvordan kvinnene ropte varsko foran den kommende verdenskrigen og fascismens utbredelse. Her er det særlig interessant å lese kvinnes egne innlegg som det er gjengitt mange av i boka.

Flere sider ved disse kvinnes organisering har likhetstrekk med de husmorlag som blir beskrevet i boka om den bolivianske gruvearbeiderkvinnen Domitilia Viezzer: La meg snakke! Pax (1980). Også hun forteller om hvordan de hjemmeværende arbeiderhustruer organiserte seg for å støtte sine menn i deres kamp for brødet. Begge steder er grunntonen at arbeiderhustruer må arbeide sammen med sine menn mot de politiske og økonomiske forhold som holder klassen nede. I begge bøker kommer det fram at kvinnene setter et skarpt skille mellom deres egen kamp og hva de oppfatter som den borgerlige feminisme. Det anbefales å lese de to bøkene sammen.

Gjennom personbeskrivelser og kvinnes egne innlegg i aviser og foreningsblad, gir Kjerringer mot strømmen en fin innsikt i hvordan arbeiderkvinner møtte depresjonsårene 1920 - 1930. Vi

får lese en kvinnes beretning om sin sommerferie med familien i telt på Hovedøya. Og vi får lese om da Oslo Bystyre i 1928, med støtte fra samtlige DNA-representanter besluttet å si opp gifte kvinner som arbeidet i kommunen. Men boka viser også hvordan kvinnene var forankret i sitt eget kjønnsrollemønster. De støttet sine menns kamp, de kokte suppe, de vasket etter 1. mai feiringer, de arrangerte leirer for barna og de hadde en liten kasse som de brukte til utflukter for seg selv. Mange av kvinnene var gift med politisk aktive menn og familien ble en kampanje. Men de ble aldri anerkjent på linje med sine menn innen det partiet de fleste søknet til, NKP. Og husmorlagene ble ingen massebevegelse. Rundt 1930 fantes ca. 40 lag spredt rundt om i landet. I 1937 samlet representanter for disse lagene seg og Norges Husmorlagsforbund ble stiftet. Det ble forbudt i 1940. Forkvinnen, Dagny Sjølander, ble arrestert og satt på Grini i 11 måneder. Arbeidet ble ikke tatt opp i samme form etter krigen.

Boka er inspirerende lesing. Den plasserer kvinnes kamp i forhold til historiske begivenheter, såvel utenriks som innenriks. Gjennom beskrivelser av ledende kvinner og deres synspunkter får vi en følelse av historisk sammenheng i kvinnekampen. At de har vært så mange! At de har sett så klart!

Dersom det er noe jeg likevel skulle ønske, så var det at boka i noe sterkere grad hadde tatt opp forholdet mellom husmorlagene og andre av tidens kvinneforeninger.

- Min socialisation
kom av sej...

när jag läste

Kvinno- vetenskaplig tidskrift

nr 2 1982

Ett temanummer
om:

Läroprocessen i det fördolda - kvinnoarbete som socialisation

Ur innehållet:

Kerstin Hägg *Patriarkatets dolda läroplan*

Ingegerd Lundström Elina Juusola Halonen *Salt i såren - en kritik
av föräldrautbildningen Hildur Ve Makt, intresse och socialisation*

Gerd Lindgren *Anpassning och protest - om deltidarbete i det ka-
pitalistiska patriarkatet Regina Becker-Schmidt Gudrun-Axeli*

Knapp Metchthild Rumpf *Kvinnoarbete på fabrik - yrkessocialisation
som läroprocess Lena Eskilsson Kvinnohistoria - och ett kvinnligt
perspektiv på historien*

Beställ genom att sätta in 25 kr på pg 88 41 78-5 eller prenumerera: 65 kr för fyra nummer.

KVINNETEOLOGI, KVINNEFRIGJØRING
TEOLOGKRITIKK

Den bortkommende datter.
Eva Lundgren, red.
Universitetsforlaget, 1982.

Omtale av Bergljot Børresen.

Mitt først møte med det som siden skulle få navnet kvinneteologi hadde jeg allerede i 7-års alderen: Min 3 år gamle lillesøster så tenksomt fremfor seg etter avsunget aftenbønn, og sa: "Gud heter han, hun!" Slik satte hun søkelyset på vårt mannsorienterte gudsbilde.

I 1968 kom Kari Elisabeth Børresen med avhandlingen: Subordination et Equivalence. Nature et rôle de la femme d'après Augustin et Thomas d'Aquin. (Oslo/Paris 1968). Dette arbeidet satte søkelyset på teologenes mannsorienterte menneskebilde. Siden dengang har det skjedd en eksplosiv utvikling av det vi kan kalle frigjøringsteologi: En teologi som løsriver gudsbildet og menneskesynet fra den snvre rammen som de herskende menn i kirkehistorien har satt opp. I Sør-Amerike ser vi idag fremveksten av en teologi og et nytt kristen menneskesyn som gir de utbyttede og undertrykte sjensen til å dyrke Gud uten å forråde seg selv. I Nord-Amerika har kvinnelige teologer - både katolikker og Lutheranere - strukket kjølen til en feministisk teologi som etterhånden kanskje kan gi oss kvinner mulighet til å dyrke Gud uten å fornekte vår kvinnelighet.

Begge disse frigjøringsteologiene fra den andre siden av Atlanteren har sine motstykker i Europa, og det har kommet friske opptakter fra kvinnelige teologer i mange år nå. Men i Norge har det bare skulpet så saktelig i andedammen. Bortsett fra ovennernte avhandling pluss en glimrende artikkel av Dagny Kaul i Kirke og Kultur i 1976 om "Hovedlinjer i Moderne Kvinneteologi", har det vært temmelig tause.

Inntil altså Universitetsforlaget så tiden inne til å utgi en essay-samling om kvinneteologi, kvinnefrigjøring og teologikritikk. Boken fikk navnet "Den Bortkomne Datter", og er redigert av Eva Lundgren. Bidragsyterne er fem enkeltpersoner: Gaute Gunleiksrud, Dagny Kaul, Eva Lundgren, Liv Mykland og

Inger Vederhus, samt to kollektiver i Bergen: Kvinneforum og Saragruppa.

Boken åpner med en artikkel om kvinneteologiens forhold til bibelen, og knytter en til den bibelkritikk og - forskning som allerde har pågått i et par generasjoner utenfor Skandinavia. De tre neste artiklene gir en første omvisning i det spennende landskapet som kvinneteologien har begynt å utforske, og diskuterer kvinneteologiens utvikling og fremtid. Artiklene overbeviser om at den feministiske teologien har mer å fare med enn å være et top om at "vi vil også være med" - fra kvinnene. Den åpner for en utvidelse av virkelighetsbildet og menneskenes oppfatning av seg selv, som viser hvor fattig og stivnet manns-teologien var blitt.

To essays behandler de problemene den feministiske teologien møter i egenskap av ny vitenskap, og hvordan selv språket, ordene og forskermiljøernes tradisjoner bidrar til å forsinke og kanskje hindre det nye i å vokse frem. Dette er matnyttig vitenskapkritikk.

De andre bidragene presenterer den nye kvinnebevegelsen og diskuterer dens forhold til kirken, bl.a. gjennom en kritisk gjennomgang av prestene Knudsen og Abildsnes' famøse nye salmebok som brimlet av senbarokkens kvinneforakt.

Siden kvinneteologien er så ny her i landet må solidaritetsfølelsen med andre typer "ny" eller radikal teologi bli sterk. Derfor er også artiklene om Helge Hognestad's teologikritikk og den måten etablisementet reagerte på, av interesse.

Innimellom de lengre artiklene har redaktøren plassert åtte kortere, mer impresjonistiske tekster som formidler litt av kvinne-opplevelsen i en verden styrt av preste-menn.

Denne boken er ingen lettvekter. Den er full av tildels tungt fordøyelig, men oftest stimulerende tankestoff. Den språklige anretningen kunne vært mer gjennomarbeidet, og det er kanskje

fler enn meg sem undrer seg over teologers forkjærlighet for ord som "anliggende" og "anfektelse", og sosiologenes tviholding på salamander-ord som "instrumentell" og "eksplisitt". Men la ikke slike småstein i veien få hindre noen i å gi deg i kast med den første norske presentasjonen i bokform av det lovende nye som skjer innenfor kirkemurene.

Bergljot Børresen

LIKESTILLING I SKOLEN

Metodisk veiledning i likestilling mellom kjønnene. For ungdomstrinnet, den videregående skolen, de pedagogiske høgskolene og skoleadministrasjonen. Forsøksrådet for skoleverket. 1982.

Omtale av Aud Steinsbekk

"Metodisk veiledning i likestilling mellom kjønnene" ble nettopp utgitt av Forsøksrådet for skoleverket. Ingeborg Breines har vært hovedansvarlig.

Intensjonen bak boka er å gi lærere et hjelpemiddel i arbeidet for likestilling.

Det tilbudet som eksisterer på dette markedet er sparsomt og ofte tannløst. Det synes som om temaet fortsatt betraktes som så kontroversielt at innpakningen må være ekstra delikat og innholdet lett tilslørt for å kunne aksepteres.

Når landskapet er slik, oppleves det spesielt positivt å få "Metodisk veiledning" i hendene. Den kaller en spade for en spade og forfatteren står ikke med hatten i hånda og ber om unnskyldning for det. Boka er skrevet av folk med innsikt og engasjement og den har en klar kvinnepolitisk profil. Dette vil nok virke provoserende på mange som arbeider i skolen, men jeg tror det er taktisk riktig å være så direkte. Alt for lenge har alt for mange skolefolk fått beskytte seg mot innsikt på dette felt. Konsekvensen av det er at lærere fortsetter en "nøytral" og "objektiv" undervisning om "kjønnsforskjeller".

Innholdet i "Metodisk veiledning" er delt i en teoretisk og en praktisk del. Først får vi en situasjonsrapport - elendighetsrapport - som beskriver tingenes tilstand. Den gir et grunnlag for de andre kapitlene.

Feltet blir så legitimert ved at det vises til lover og internasjonale forpliktelser. Men boka går videre og skisserer konkret hvordan de ulike ledd i skolen er forpliktet til likestillingsarbeidet. Og det som er ennå bedre er at de kommer med konkrete forslag til tiltak. Her gis det ingen unnskyldning for å fortsette å la være å gjøre noe.

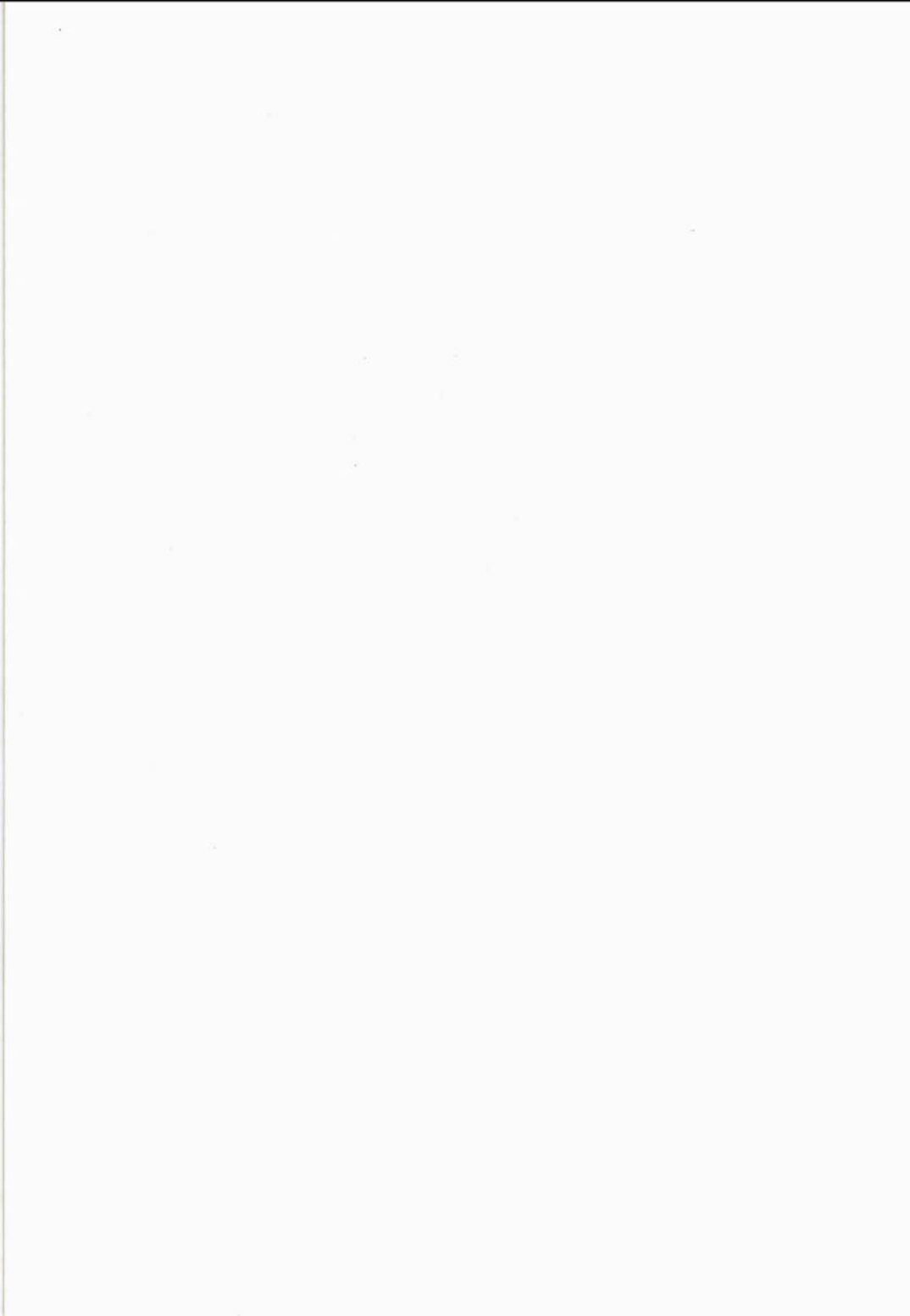
Rosinen i pølsa for lærere er nok oppgavedelen. Den er omfattende og i hovedsak basert på tverrfaglighet og prosjektarbeid. Endel av oppgavene er ferdig til bruk, mens andre er ideutkast egnet til videre bearbeiding.

Bare i liten grad har forfatteren hatt kapasitet til å gå inn på enkeltfag. Jeg tror svært mange lærere vil finne denne oppgavedelen nyttig, og at arbeidet med de konkrete oppgavene vil motivere dem til å sette seg inn i det teoretiske stoffet.

Det er en fordel med "Metodisk veiledning" at den har det bevisstgjørende og det mer "matnyttige" stoffet samlet mellom sammen perm. Dette øker muligheten for samkjøring mellom teori og praksis.

"Metodisk veiledning" er distribuert til målgruppene som utgjør ungdomsskolen, den videregående skolen, de pedagogiske høgskolene og skoleadministrasjonen. Etter min vurdering burde også alle landets barneskoler bli lykkelige eiere av boka. Den er - til tross for at noe synes endel uferdig - et svar på mange barneskolelæreres bønner. Teoridelen kan brukes som den står, det samme kan noen oppgaver. En god del oppgaver må omarbeides, men selve malen kan brukes.

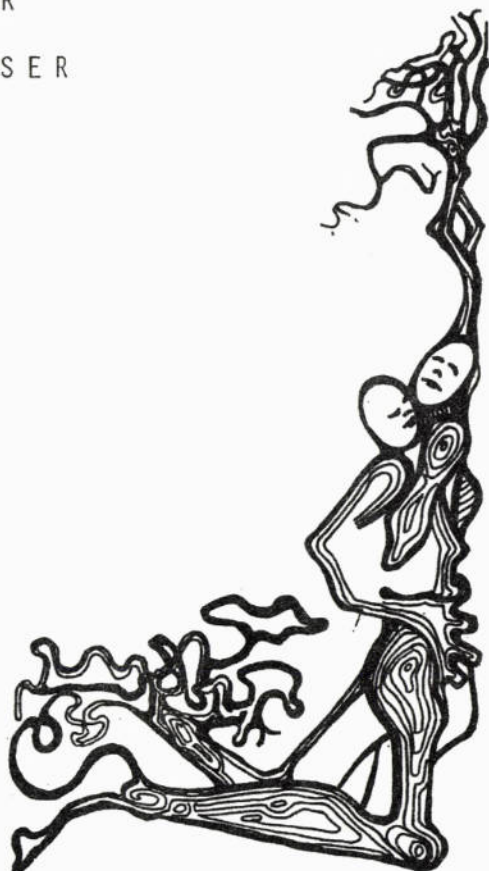
"Metodisk veiledning" har et innbydende omslag og er krydra med vignetter som øker apetitten. Selv om det er endel som ikke synes helt ferdig inni, er den absolutt anbefalelsverdig. Jeg tror "Metodisk veiledning" fyller et behov, og at den vil bli flittig brukt når de aktuelle brukerne blir kjent med den. Derfor, kom igjen, dess flere som deltar i denne presentasjonsrundet, dess større blir spredningseffekten.

M Ø T E R

S E M I N A R E R

K O N F E R A N S E R

Sakset fra Grapevine
newsletter

KONTAKTMØTE MELLOM KVINNELIGE POLITIKERE OG KVINNEFORSKERE

NAVFs sekretariat for kvinneforskning arrangerte 25. mai 1982 et kontaktmøte mellom kvinnelige politikere og kvinneforskere.

Hensikten med møtet var å presentere den samfunnsvitenskapelige kvinneforskningen som er gjort i de siste årene, og å få kjennskap til hvilke behov kvinner i politisk arbeid har for kvinneforskning.

Til møtet var det invitert de kvinnelige stortingsrepresentantene, kvinner fra de partipolitiske organisasjonene, kvinner i partiledelsen, kvinnelige statsråder og kvinneforskere fra forskjellige forskningsmiljøene. Ca. 40 deltakere var tilstede.

PROGRAM:

- Orientering om kvinneforskningens organisasjon i Norge
Ved Maren Brit Baadshaug
- Bredden i forskningsinnsatsen
Ved Helga Maria Hernes og Harriet Holter
- Politisk organiserte kvinners forskningsbehov
Paneldeltagere:
Kirsti Grøndahl
Annelise Høegh
Ragnhild Queseth Haarstad
Arna Eggesvik
Oddbjørg Venås
- Forskning om kvinner i politikken
Ved Janneke van der Ros Schive

Bergljot Baklien ledet møtet, og Kari Skrede ledet panelet.

guro helgerud

Kvinnerns levkår og livsløp

Presentasjonsseminar om boka KVINNER I FELLESSKAP

NAVFs sekretariat for kvinneforskning og Universitetsforlaget arrangerte 13. mai et dagsseminar for å presentere bokas sentrale problemstillinger til pressen og offentlige myndigheter.

Fellesskapsprosjektet med Harriet Holter som veileder har stått sentralt i kvinneforskningsaktiviteten. Boka er den fjerde som presenteres i serien "Kvinnerns levkår og livsløp".

På programmet sto orientering om de forskjellige delene av boka:

- Fellesskap og motsetninger. Harriet Holter orienterte om bokas første del.
- Kvinneorganisering. Runa Haukaa orienterte om bokas annen del.
- Fellesskap på arbeidsplassen. Hjørdis Kaul orienterte om bokas tredje del.
- Kvinnefellesskap i nabolag og lokalsamfunn. Siri Gerrard orienterte om bokas fjerde del.
- Personlige relasjoner mellom kvinner. Hanne Haavind orienterte om bokas femte del.
- Om relasjonspremisser. Bjørg Aase Sørensen orienterte om bokas sjette del.

Til slutt diskuterte et panel med Hanne Haavind, Helga Maria Hernes, Lisbet Høltedahl og Kristin Tornes kvinneforskningens framtid.

Maren Brit Baadshaug

KVINNEFORSKNING OG DOKUMENTASJON

Norske forskningsbibliotekarers forening/Oslo inviterte til åpent møte tirsdag 23. mars 1982 i Institutt for samfunnsforskning. Møtet var arrangert i samarbeid med NAVFs sekretariat for kvinneforskning.

Forskningsleder Helga Maria Hernes orienterte om kvinneforskning og serien Kvinners levekår og livsløp. Universitetsbibliotekar Inger Johnsen snakket om dokumentasjon av kvinneforskningen.

Ca. 90 personer hadde meldt seg på til møtet, noe som tyder på stor interesse for kvinneforskning fra bibliotekarenes side. For kvinneforskere er kontakt med denne gruppen av forskningsformidlere utvilsomt viktig. Enda viktigere er kanskje å øke sine kunnskaper om hvordan kvinneforskningslitteraturen registreres og hvordan vi skal finne fram i informasjonsmengden.

Maren Brit Baadshaug

PROBLEMFORMULERINGSSEMINAR OM KVINNER OG TEKNOLOGI

Et seminar for forskere som arbeider med spørsmål omkring kvinner og teknologi ble avholdt på Lysebu 22.- 23. april.

Hensikten med seminaret var å:

- diskutere faglige tilnærminger
- styrke samarbeidet med forskere som arbeider på dette feltet
- å formulere relevante problemstillinger med tanke på forskningsmidlene Kommunal- og arbeidsdepartementet disponerer til å studere konsekvensene av ny teknologi for kvinners sysselsetting.

Arne Pape holdt en kort innledning om forskningsfeltet.

Øvrige innlegg var:

- Håkon Gundersen: Historiske perspektiver på teknologiutviklingen
- Lisbeth Hjort: Hva trenger vi å vite om kvinners situasjon på arbeidsplassene? Erfaringer fra Arbeidstilsynet.
- Knut Halvorsen: Datateknologi i bank. Hvilke jobber kommer til og hvilke forsvinner? Saneringseffekten som følge av endringer i jobbstruktur og kvalifikasjonskrav.

Som meningen var ble mye av tiden brukt til beskrivelse og diskusjon av deltakernes egne prosjekter og til forslag og diskusjon av aktuelle forskningsoppgaver.

Seminaret vil bli fulgt opp av Maren Brit Baadshaug med en oppsummering av hva som er gjort på forskningsfeltet og kontaktarbeid mellom forskerne omkring aktuelle prosjektforslag. Henvendelse kan skje til: Maren Brit Baadshaug, Norsk Regnesentral, Forskningsveien 1b, Oslo 3.

Seminaret var finansiert av Kommunal- og arbeidsdepartementet og var et samarbeid mellom en gruppe forskere og NAVFs sekretariat for kvinneforskning. 19 personer deltok.

Maren Brit Baadshaug

SEMINAR OM KVINNER, MILITARISERING OG NEDRUSTNING.

Kvinnegruppa ved Institutt for Fredsforskning har tatt initiativ til å arrangere et seminar om kvinner, militarisering og nedrustning senhøstes 1982. Vi ønsker å samle kvinner som er opptatt av å se militariseringsprosessen fra et kvinneperspektiv, fortrinnsvis har jobbet med dette aspektet selv. Seminaret vil muligens bli arrangert som et week-end seminar på et pensjonat eller hotell om vi får ressurser til det.

Vi ønsker at kvinner som er interessert i dette seminaret henvender seg skriftlig til oss innen 1. juli med angivelse av om de kan tenke seg å legge fram et notat eller holde en innledning innenfor vårt emneområde.

Seminaret vil, ved siden av å samle kvinner i Norge som er spesielt interessert i dette temaet også fungere som forberedelse for et internasjonalt seminar som skal holdes i 1983 om "women, militarism and disarmament".

Henvendelsene adresseres: Kvinneseminaret v/Live Brekke og Birgit Brock-Utne. PRIO. Rådhusgt. 4. Oslo 2.

KVINNEFORSKERE I DE NORDISKE LAND HAR DANNET EN FELLESORGANISASJON

Rererat fra møtet i Oslo 15. og 16. mars 1982.

Av Bjørg Åse Sørensen

Høsten 1981 kom en del kvinnerforskere sammen i København. På initiativ fra danske kvinneforskere skulle vi diskutere mulighetene for å finne fram til fastere samarbeidsformer på nordisk plan. De utsendingene som møttes i København hadde ikke grunnlag for å avslutte diskusjon om hvilken karakter en slik organisasjon skulle få. Dels var det uklart hvem de enkelte representerte og dessuten følte mange behov for å tenke nøyere igjennom en slik organisasjons eventuelle struktur osv.

Ved København-møtets avslutning var deltagerne allikevel blitt enige om å møtes igjen etterat de hadde arbeidet litt på hver sin kant med disse spørsmålene (Interesserte henvises til Åse Hiorth Lervik og Bjørg Åse Sørensens referatet i nr. 4/5, 1982).

15. og 16. mars 1982 møttes representanter for kvinneforskningen i de nordiske land igjen i Oslo. I mellomtiden hadde det kommet henvendelser og reaksjoner blant annet på basis av innlegget i "Nytt om kvinneforskning". Det ble i disse reaksjonene påpekt at det var viktig å få med representanter for samiske og grønlandske kvinneforskningsinteresser, og dessuten også representanter for kvinneforskning i Island og på Færøyene.

Møtet i Oslo var lagt opp som et strengt arbeidsmøte, og med innlegg av faglig karakter, dels for å konkretisere hvilke former for samarbeid det kunne være tale om - mellom kvinneforskerne fra forskjellige nordiske land. Åpningsvis redegjorde de enkelte lands representanter for de synspunkter som de hadde innfanget i fora der Københavnermøtets konklusjoner var fremlagt. Det viste seg at en nå hadde arbeidet seg frem til større grad av klarhet i forventninger til hvilken målsettinger som et samarbeid av denne art kunne innebære. Med

andre ord kom diskusjonen ganske fort til å få et realistisk og målrettet preg. Den viktigste begrunnelsen for å ta opp et formalisert nordisk samarbeid la - etter debattantenes mening - i mulighetene for å utrette noe praktisk i forhold til målet: å virke for å fremme kvinneforskningen og kvinneforskningens vilkår i våre land. Vi kom frem til at vi ville prøve å realisere en del fellestiltak - uten å behøve å bygge opp et stort byråkrati. Blant de oppgavene vi nevner var: å lage en felles nordisk kvinneforskningsårbok, å arbeide for student og forskerutvekslinger, å støtte hverandre på tvers av miljøer i arbeid med å formulere felles forskningsprogrammer. Vi var vel enige om å starte opp med det enkleste for å vinne erfaringer før neste trinn i samarbeidet.

I det faglige programmet la dr. philos. Lisbet Brudal frem sine erfaringer med å forske innen rammen av det nordiske rådssystemet. Hennes forskning hadde omfattet materiale fra de nordiske landene og resultatene var også spredd til de enkelte nordiske land. Det er klart at språk og andre former for kulturulikheter får betydning for løsningen av en nordisk forskningsoppgave. Men etter Lisbet Brudals resultat å dømme er det også meget inspirerende muligheter gjemt i forskning med et nordisk perspektiv. I dette tilfelle formidlet Brudal både det innholdsmessige i hennes prosjekt- og det arbeidsoppgaverettede stoffet. Det var en meget utbredt oppfatning blant de som ble delaktige i hennes erfaringer at dette er en form for samarbeid mellom kvinner i forskningsmiljøene som har svært mye for seg.

Neste dag åpner vi arbeidet med en forelesning av Helga Maria Hernes om perspektiver på kvinneforskning slik denne er drevet frem i Norge. Iakttakere utenfor vil ha lagt merke til den store aktiviteten som kvinneforskerne har utfoldet. Denne aktiviteten har også resultert i stort produksjon av ny kunnskap. Det ligger ganske veloverveide valg bak en satsning på forskningsaktivitet, fremfor f.eks. organisatorisk oppbygging

alene, spesielle rekrutteringsordninger o.l. Etter Helga Maria Hernes innlegg var det en interessant utveksling av synspunkter på ulike strategier i valg av satsning, f.eks. har det humanistiske rådet i NAVF tildels valgt å arbeide ganske annerledes enn det samfunnsvitenskapelige rådet. Det ble også trukket inn eksempler fra Sverige, Danmark og Finland. Også denne diskusjonen viste hvorledes interessante dimensjoner kommer tilsyne når man drøfter et større erfaringsområde med et nordisk perspektiv.

Samarbeidet er i noen grad avhengig av at vi har et fellessekretariat av enklere slag. Det ble besluttet at arkiv og pro cura skulle gå på omgang mellom de ulike landene. Det var nå Sverige som overtok stafettpinnen fra Norge, som var vert for denne samlingen.

Nærmere deltajerte opplysninger om samarbeidets formålsformuleringer, referat etc. vil være tilgjengelig gjennom det svenske sekretariatet.

Som norske deltakere var disse representert på møtet:

Hanne Haavind, Vidgis Ystad, Berit Ås og Bjørg Åse Sørensen, foruten foredragsholdere.

Da dette samarbeidet ikke har noen økonomi (enda) ble oppholdet her stort sett organisert ved hjelp av privat innkvartering. Arbeidspsykologisk Institutt bevertet dette forskermøtet og stod ellers for vertskapsfunksjonene. Fra neste møtet av regner vi med å ha grunnlag for å søke offisielle kilder om dekning for våre reise- og møtekostnader.

Møtet kan karakteriseres som energisk og produktivt, og ikke minst sterkt inspirerende. Noe så spennende som andres kvinneforskningsprosjekter finnes ikke? Det måtte i såfall være deres erfaringer som kvinnforskere og forskningspolitikere! Begge deler inspirerer til videre samarbeid.

LIKESTILLINGSSEMINAR VED TELEMARKE DISTRIKTHØGSKOLE

AV ØYVIND GULLIKSEN

Likestillingsutvalget ved Telemark Distriktshøgskole i Bø arrangerte seminar om kvinnespørsmål i undervisning og forskning den 10. mars i år. Skolen hadde vedtatt å avlyse all annen undervisning den dagen, slik at det skulle bli full oppslutning om tiltaket. Likevel var det nok en god del lærere og studenter som boikotta seminaret.

Telemark Distriktshøgskole har 54 tilsatte i undervisningsstillinger. Av disse er bare 3 kvinner! På åpningsmøtet for seminaret var det 100% oppslutning fra de kvinnelige lektorene, mens det bare møtte en av de mannlige lærerne. Til tross for den skeive kjønnsfordeling på undervisningssektoren, har skolen ennå ikke kommet fram til noe vedtak om kjønnskvalifisering ved utlysning av stillinger.

Likestillingsutvalget ved skolen har vært i sving siden november 1981. Til dette seminaret satte utvalget opp et program med innslag fra de ulike fagfelte ved skolen. Her er ei liste over foredragene som blei holdt:

Siren Pedersen, "Jenter og skolegang"

Turid Horgen, "Kvinnearbeidsplasser i servicenæringa"

Gerd von der Lippe, "Kvinneidretten i historisk perspektiv"

Ellen Schrupf, "Kvinnehistorisk forskning"

Karl Haga og Per M. Isaksen, "Likestillingsloven"

Torun Gulliksen, "Språk og kjønn"

Marc Maure, "Kvinner i reklamen. Lysbildeprogram"

Øyvind Gulliksen, "Kvinneportretter i amerikansk fotokunst"

Etter foredragene blei følgende emner tatt opp til

diskusjon i grupper med lærere og studenter:

Fins det typiske kvinne- og mannsfag ved TDH?

Hvorfor er det for eksempel så få jenter som begynner på øk.ad?

Er de humanistiske studia i ferd med å bli typiske jentefag?

Får dette i så fall noen konsekvens for innholdet av disse faga?

Hvordan skal vi styrke kvinneperspektivet i pensum og undervisning?

Hvordan skal vi få flere kvinner i undervisningstillinger?

Hvilke problem har forsørgere under utdanning ved TDH?

Kvinnesak i 1980-åra.

Alle foredrag og referat fra gruppearbeidet vil bli trykt i skriftserien ved TDH. Hftet skulle foreligge ferdig utpå høsten. Det kan bestilles fra TDH, 3800 Bø.

KVINNER OG ARKITEKTUR

Kvinnegruppa på arkitekthøgskolen i Oslo arrangerte 8. - 10. mars et stort seminar rundt temaet "kvinner og arkitektur" på Arkitekthøgskolen. Seminaret besto av forskere, planleggere og prosjekterende arkitekter fra Norden, Tyskland og USA og handlet om kunst, kreativitet, arkologi, alternativ teknologi, planleggingsrollen, fortidens matriarkater og framtidens datasamfunn. For øvrig besto programmet av Workshops, gruppediskusjoner og kulturelle innslag.

NAVFs sekretariat for kvinneforskning støttet tiltaket ved å finansiere en av gjesteforeleserne, dr. Margrit Kennedy.

KVINNER NATUR ROM

8.9. og 10. MARS

TRE DAGER MED KVINNER OM KVINNER
OM KVINNER, ARKITEKTUR OG PLANLEGGING
OM KVINNER, KUNST OG KREATIVITET
OM KVINNER, KULTUR OG HISTORIE
OM KVINNER, FORMIDLING, OG SPRÅK
OM KVINNER, DATATEKNOLOGI OG ALTERNATIV TEKNOLOGI
OG
OM KVINNER, NATUR OG FRAMTIDA

LITT

AV

HVERT

© Helen Redman 1977
Boulder, Colorado

G J E S T E F O R E L E S E R

ANN OAKLEY

Dr. Ann Oakley besøkte Oslo i begynnelsen av mai. Hennes bidrag til husarbeidets sosiologi og hennes mer teoretiske, feministiske skrifter er mye lest og har vært viktige inspirasjonskilder for norsk kvinneforskning. I de siste årene har hun nok en gang gått foran med store empiriske arbeider om barnefødselens sosiologi. Bøker som "Becoming a Mother" (1979) og "Women Confined" (1980) vil ganske sikkert bli stående i debatten om kvinners levekår og livskriser.

Til Norge var hun invitert i forbindelse med prosjektet "Jordmødrenes plass i helse- og sosialtjenesten" støttet av Rådet for forskning for samfunnsplanlegging (RFSP). Besøket skjedde i samarbeid med sekretariatet for kvinneforskning og Institutt for samfunnsforskning.

Hun holdt disse forelesningene:

Tirsdag 4. mai kl. 1415-1600

Institutt for sosiologi, Univ. i Oslo.

"The medical model of motherhood".

Torsdag 6. mai kl. 1200 - 1400

Institutt for samfunnsforskning.

"The social construction of motherhood".

Hun holdt også et kort seminar for spesielt inviterte på Institutt for sosiologi: "Mechanical maternity care from a sociological point of view.

VI NOTERER ELLERS:

- Professor Constantina Safilios Rotschild besøkte Norge i månedsskiftet april/mai. Hun holdt forelesninger i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø. Besøket skjedde med støtte fra sekretariatet for kvinneforskning.
- Kate Purcell, britisk sosiolog, besøkte Oslo 12.-15. mai 1982. Besøket skjedde i samarbeid med sekretariatet for kvinneforskning. Hun holdt to forelesninger på Institutt for samfunnsforskning. Temaene var:
 - "Female workers: Fatalism and the Reinforcement of Inequalities".
 - "Themes, Theories and Trends in the Sociology of Women in Britain".
- Seminaret om kvinnene i fagbevegelsen, 2.-3. juni, IFIM, Trondheim avvikles som planlagt. Sekretariatet for kvinneforskning støtter seminaret økonomisk.
- Kvinnouniversitetet i Umeå avvikles 9.-13.juni. Dette er et stort, spennende og lenge planlagt tverrfaglig seminar. Sekretariatet for kvinneforskning fikk innbydelse til tre deltakere, og valgte å spre dem på tre faggrupper: Fra samfunnsfagene reiser Hildur Ve, fra humanistene reiser Ida Blom, og fra medisin Ragna Holter.
- 100 års jubileet for kvinners adgang til universitetet skal feires på mange måter: Lørdagsseminarer, utstillinger på Universitetet på Blindern og Universitetsbiblioteket. Bergen, Tromsø og Trondheim har sine program. Studentene i Oslo planlegger kulturuke, forskjellige fag har egne opplegg osv.. Kvinnelige pionerer skal trekkes fram på ulike måter.
- Mie Berg skal utarbeide en håndbok i formidling for kvinne-

- Mie Berg skal utarbeide en håndbok i formidling for kvinneforskere. Arbeidet skal utføres høsten 1982. Finansiering deles av det "gamle" og "nye" sekretariatet for kvinneforskning.

KVINNER INBYDES TIL TVÆRFAGLIGT SEMINAR OM

"KVINDERS LIVSSTRATEGIER I 80'ERNE" - FORANDRINGER I KVINDELIV I EN KRISETID -

Det er under dette emne, der vil blive afholdt kvindeseminar, i år på Besser Efterskole, SAMSØ fra 1.aug. til 7.aug. 1982.

Pris: 500-600 kr.kvinde. Der vil blive arrangeret børnepasning for børn under 12 år (max.20 børn), pris pr. barn 150 kr.

Pjece fås ved henvendelse til: Kamma Langberg, Turesensgade 23, III tv., 1368 København, K.

Vil du være med i planlægningsgruppen, så er du velkommen.

♀-Hilsen "Kvinedeliv 82".

OVERSIKT OVER SAMFUNNSVITENSKAPELIG FORSKNING OM KVINNER.
PROSJEKTER OG LITTERATUR

NAVF's sekretariat for kvinneforskning, Arbeidsnotat nr.2,
1982. V/ Marianne Noodt

Arbeidsnotatet gir en tematisk oversikt over samfunnsvitenskapelig forskning om kvinner. Oversikten omfatter pågående prosjekter med relevante opplysninger, pågående hovedfagsarbeider samt litteratur om kvinner. Såvel offentlig tilgjengelige som såkalte "grå" publikasjoner er inkludert. I tid går bidragene tilbake til begynnelsen av 70-tallet, men hovedtyngden vil være av relativt ny dato.

Oversikten kan fåes ved henvendelse til NAVF's sekretariat for kvinneforskning.

Maren Brit Baadshaug

PUBLIKASJONER INNKOMMET TIL REDAKSJONEN

Bøker

- Hernes, Helga Maria: Staten - kvinner ingen adgang? Oslo, Univ.forl., 1982 (Kvinneres levekår og livsløp).
- Holter, Harriet(red.): Kvinner i fellesskap. Oslo, Univ.-forl., 1982 (Kvinneres levekår og livsløp).
- (Jacobsen, Lis): Lis Jacobsen på hundredårsdagen. Kbl., Reitzels boghandel, 1982.
- (Kiær, Dakky): Fra abortspørsmålets, kvinnesakens og sosialarbeidets historie i Norge. Oslo, Univ.forl., 1982.
- MacLeod, Shelia: Mitt liv - min sult; om anorexia nervosa. Oslo, Pax, 1982.
- Malström, Rosa: Kvinnor och kvinnohistoria i Sverige; förteckning över bibliografier. Göteborg, 1981.
- Wærness, Kari: Kvinneperspektiver på sosialpolitikken. Oslo, Univ.forl., 1982 (Kvinneres levekår og livsløp).

Rapporter, prosjektnotater, artikler og oversikter

- UHÅ-rapport 1981:34. Forskning och utvecklingsarbete för högskolan; katalog över pågående och avslutade projekt.
- Grue, Lars: Foreningsaktivitet og kjønn. Delrapport nr 1 fra Foreningsundersøkelsen 1981 Institutt for samfunnsforskning 1982.
- Grue, Lars: Dobbelte medlemskap og foreningsskifte. Delrapport nr 2 fra Foreningsundersøkelsen 1981. Institutt for samfunnsforskning.
- Berge, Elisabeth: Norske forskere i 1970-årene- rekruttering og mobilitet. NAVF'S utredningsinstitutt. Utredninger om forskning og høyere utdanning, 1981:7.

- Institutt for anvendt sosialvitenskapelig forskning
Norsk familiesosiologi i syttiåra. Oslo,
1980. (INAS rapport, 80:3)
- Likestillingsrådet Nordisk oppfølging av handlingsprogrammet
fra FN's kvinnekongress i København 1980.
Rapport fra en konferanse for offentlige
likestillingsorganer i de nordiske land,
Vokensåsene 1982.
- Universitetet i Oslo. Historisk institutt
Liste over kvinnehistorik litteratur, sær-
lig artikklestoff. Oslo, 1981.
- Jensen, An-Magritt: Jobb, barn og likestilling; om kvinners
tilpasning til arbeid og familie. Oslo,
1981. Statistisk sentralbyrå. Artikler,
129.
- Christensen, Else: Dannerboligerne - de tre første måneder.
Kbh. 1981. (Center for samfunnsvidenskapelig
kvindieforskning. Arbejdsnotat, 2/81)
- Flick Marjan: Bibliografi over publikasjoner om kvinner
i massemediaforskning. Bergen 1981. (Univ.
i Bergen, Sosiologisk inst. Senter for
mediaforskning. Arbeidsnotat Kjønnsroller
i reklame, 11)
- Flick, Marjan: Markedsføring av ulikhet; produsent, mark-
kedsfører og det offentlige som aktører i
en informasjonsprosess. Bergen 1980 (Univ.
i Bergen, Sosiologisk inst. Senter for
mediaforskning. Arbeidsnotat Kjønnsroller
i reklame, 10)
- Norske kvinners nasjonalråds u-landsinformasjon
Angår det oss? Fire år igjen av Kvinne-
tiåret - hvor går vi - hvor står vi? Rap-
port fra seminar på Saltstraumen gjestgiver-
gård. 1981.
- Arnesen, Anne-Lise: Rapport fra konferanse om likestilling
mellom kjønnene. Utg. av Arbeidsgruppen
for likestilling, KUD. Oslo 1981.
- Forsøksrådet for skoleverket. Metodisk veiledning i like-
stilling mellom kjønnene. Oslo, 1981.
- Fastang, K & Tangen, J.O. The Influence of the Traditional Sex
Roles on Women's Participation and Engage-
ment in Sport. Medicine Sport, vol.15.
Karger, Basel 1981. Switzerland.

Tidsskrifter

Statsviteren. Nr.1 1982

Solsikken. Nr.1-1982. Oslo kvinnesaksforening. Tilsluttet
Norsk Kvinnesaksforening.

Kvinnoidentitet & kvinnorörelse. Nordisk forum, 31. 1981.
Danmark.

Norsk journalisthøgskoles skriftserie. Hvorfor slutter jenter
i journalistyrket? (Åse Himle) Oslo 1981.

HITTIL UTKOMMET

- Arbeidsnotat nr. 1/77: Samfunnsforskning om kvinner. Rapport fra en konferanse. Ved Nina Gornitzka og Edle Ravndal
UTSOLGT
- Arbeidsnotat nr. 2/77: NAVFs Center for Research on Women. By Helga Marie Hernes.
UTSOLGT
- Arbeidsnotat nr. 3/77: Kjønnssroller og utdanning. Rapport fra et symposium. Ved Nina Gornitzka. Familiepolitikk. Rapport fra en konferanse. Ved Hildur Ve.
UTSOLGT
- Arbeidsnotat nr. 5/77: Kvinneres omsorgsarbeid i den ulønnete produksjon. Ved Kari Wærness.
UTSOLGT
- Arbeidsnotat nr. 6/78: Fellesskap, samhold, distanse og konflikt mellom kvinner. Et veiledningsprosjekt. Ved Harriet Holter. Arbeidsnotat 1/78 fra veiledningsprosjektet.
UTSOLGT
- Arbeidsnotat nr. 7/78 Kvinneres plass i Levekårsundersøkelsen. Ved Ingeborg Astrid Kleppe.
- Arbeidsnotat nr. 1/79 Kvinneres levekår. En seminar-rapport.
UTSOLGT
- Arbeidsnotat nr. 2/79 Heimearbeidere i streik. Ved Merete Lie. Kvinner, interesseforvaltning og lokalsamfunn. Kvinner og menn i arbeidskonflikt. Ved Siri Gerrard. Arbeidsnotat nr. 1/79 fra veiledningsprosjektet.
UTSOLGT
- Arbeidsnotat nr. 3/79 Oversikt over samfunnsvitenskapelig forskning om kvinner. Ved Marianne Ved Marianne Nodt.
UTSOLGT
- Arbeidsnotat nr. 4/79 Kvinnefellesskap og kvinneinteresser. Ved Siri Gerrard, Aud Grandaunet, Marit Hoel og Merete Lie. Arbeidsnotat nr. 2/79 fra veiledningsprosjektet.

CARNEVERUS-AKADEMIET 1 OS
BIBLIOTHEKET
POSTBOKS 5626, BLISKEBY
OSLO 2

Returadresse:

NAVFs sekretariat for
kvinneforskning
Munthesgt. 29, Oslo 2

- Arbeidsnotat nr. 5/79: Lønnet og ulønnet omsorg.
En seminarrapport.
- Arbeidsnotat nr. 1/80: Kvinneforskningssekretariatets
fremtid. En utredning fra styret
for NAVFs sekretariat for kvinne-
forskning.
UTSOLGT
- Arbeidsnotat nr. 2/80 Teori og metode i kvinneforskningen.
Rapport fra en konferanse.
- Arbeidsnotat nr. 1/81 Forholdet mellom kvinneforskningen
og kvinnebevegelsen. Rapport fra
et seminar.
- Arbeidsnotat nr. 2/81 Kvinner, overgang og aldring.
Rapport fra et seminar.
- Arbeidsnotat nr. 1/82 Kvinneperspektiver på samfunns-
forskningen. Rapport fra en
arbeidskonferanse. (Kommer)
- Arbeidsnotat nr. 2/82 Oversikt over samfunnsvitenskapelig
forskning om kvinner. Litteratur
og prosjekter. Ved Marianne Noodt.